

גַּל עֵינַי וְאַבִּיטָה נְפִלְאוֹת מְתוֹרְתֶךָ

נְפִלְאוֹת

שיעורי תורה והתוועדויות חסידיות
מהרב יצחק גינזבורג שליט"א

גליון מיוחד לדמותו של אברהם אבינו

אברהם אבינו פורץ את גבולות "חוק שימור האנרגיה",
ומכניס כח ואור חדש ליקום

לך לך תשפ"א

אי אפשר להגיע לבית הכנסת? הרשם לקבלת נפלאות בדוא"ל: itiel@pnimi.org.il

לך לך ה'תשפ"א

- תחיל להאיר** 04
נקודה מעובדת
הכח היהודי להיות בחוץ
ולהשפיע פנימה
- הוליד נשמות חדשות** 05
שמחת בית השואבה (ח"ג)
על הכח המיוחד של הדור בו
"עושין רצונו של מקום"
- הרע כסא לטוב** 10
כתר שם טוב אותיות כו"כ
על מציאות הרע, משמעותו בחיינו
ודרכו של הבעש"ט להתמודד אתו נכון
- שיעור** 19
פרצוף אברהם אבינו
התבוננות בכל כוחות הנפש של אברהם
והופעתם בתולדותיו
- נועם אלימלך** 28
"וזהה ברכה"
הקשר בין הצדיק המשפיע
למקושרים אליו
- הניגון החסידי** 30
ניגון מספר 462
ניגון איטי ועמוק מז"ך אלול תש"פ
- הנאתך ולטובתך** 31
זהב שלמה
על המפגש בין המצוה
לבין ההנאה והטובה
- הסיפור החסידי** 34
רבי אברהם אלימלך מקרלין
על דרכו בקדש של בעל ההילולא
של י"ד מרחשון
- מענות ותשובות** 36
תשובות הרב לשואלים
לימוד תורה אליבא דנפשיה
- פאצור ל'אפיס** 37
"לך לך"
רזי יספר לנו לאן הולך אברהם אבינו

הגליון יוצא בשיתוף עמותת יהודים אוהבים יהודים

לקבלת השיעורים במייל ולהצטרפות לצוות המפיצים: itiel@pnimi.org.il

עריכה: אביב מויאל | עיצוב: דעה צלף אביחיל | מערכת: הרב יוסי פלאי, בעד יעקבי ואיתיאל גלעדי

הקדמת המערכת

שבת שלום וחורף בריא לכל קוראינו היקרים בכל מקום שהם!
בפרשת לך לך אנו מתחילים **ללכת** עם אברהם אבינו. זו "פרשה שמחה" בה אברהם בא ומאיר את העולם (ככתוב בלוח "היום יום"). ברוח זו מוקדש עיקר הגליון הנוכחי לדמותו של אברהם, "האדם הגדול בענקים":

בטעימה (נוספת) מתוך **שמחת בית השואבה** השנה נלמד על החידוש המיוחד של אברהם אבינו לעומת הדורות שקדמו לו. לימוד יסודי בדברי הבעש"ט בספר **כתר שם טוב**, על המושג "הרע כסא לטוב", מתנקז אף הוא לדמותו של אברהם אבינו ולשני הנסינות הראשונים שלו בפרשה.

המלצת השבוע: שיעור שלם (מלפני ארבע שנים) המוקדש **לדמותו של אברהם**, דוגמה יפהפיה איך עושים התבוננות שלמה בדמות מן התורה – 'פרצוף' שלם של תכונות אברהם אבינו, כנגד עשר הספירות.

מלבד כל הטוב בגליון אותו אתם מחזיקים בידכם, אתם מוזמנים בשמחה **להצטרף לתפוצת המייל** ולקבל עוד שיעורים והרחבות שהמקום כאן צר מלהכיל, מתוכם נציין את ביאורי הרב בליקוטי מוהר"ן (לזכר ר' דוד רפאל בן עמי ז"ל).

שבת שלום ומבורך!

מערכת נפלאות

נקודה

מעובדת מתוך השיעור

תתחיל להאיר

הקב"ה לא עושה לאברהם 'הנחות' – הוא מעמיד אותו שוב ושוב בנסיונות, שעיקרם 'התנגשות' בין העולם החיצוני, הכופר, החשוך והמוגבל, לחידוש שהוא מנסה להעמיד. אבל דווקא המפגש עם המציאות של מי שאינם עושים רצונו של מקום, המקלים בכבוד מלכו של עולם, גורם לאברהם להתעצם עם מי שהוא. הניגוד מעצים אצלו את תחושת התענוג בהיותו נבדל מכל העולם ובד בבד את המחויבות לזכות בכך את כל העולם. התענוג מתבטא אצלו בהולדה אמתית, פוריות מחדשת, וגם בדחף להביא את עולמו אל המציאות הנמוכה ולהעלות את כולה למקומו.

בדורנו צריכים לחזור לעבודת אברהם אבינו. כשיהודי מתבונן בריחוק ובנמיכות העולם, וגם חש מאוים מהשפעת הרע הזה עליו, עליו לפנות אל ה' בתפלה, תשובה ובקשת עזרה. בשלב הבא, עליו לשים לב כי צערו מעיד על מעלתו – אכן, העולם נפול מאה, אך "ברוך שלא עשני גוי", "אשר נתן לנו תורת אמת וחיי עולם נטע בתוכנו", ולהתמלא עונג מהעולם הפנימי הקדוש בו זכה. תכלית ההבדלה הזו אינה סיפוק אגואיסטי ממצבו הטוב יותר – התענוג מהתוכן בו התברך היהודי, אותו מבליטה המציאות השלילית, נועד להפוך אותו לשליח. "הרע כסא לטוב" לא רק בהבלטת הטוב, אלא ב'הזמנה' שלו 'להתיישב' – לרדת למציאות, לפעול עליה ולתקנה.

אומרים לכל יהודי: שים לב לכל מה שה' נתן לך, דע לך שגם אם נראה שתנאי המציאות מגבילים – בכחך להמשיך אור חדש, ויש לך רוח הקודש המציא שפה חדשה ומובנת לכל – ותתחיל להאיר!

19 דורות שימש העולם באפלה, עד ש"אברהם התחיל להאיר". החשך אינו רק אי-הכרת הבורא (אותו הכירו הצדיקים בכל הדורות) אלא מוגבלות היקום ב'חוק שימור האנרגיה', כך המתחולל בו אינו אלא תחלופה, גלגול והמרה של אותם דברים. פסגת הצלחתו של נח, הצדיק התמים בדורותיו, היתה שימור העולם – ולא יותר. עד שהופיע אברהם אבינו, שלא מקבל את הגבלות העולם מיניה וביה – בחקירתו הוא מגיע להכרת הבורא שמחוץ לעולם ומאז "עושה רצונו של מקום". באהבתו את ה' הוא מגלה מעורר בו רצון חדש לעולם, מתהלך לפניו כפורץ דרך חדשה ובורא עם חדש שמכניס בפעולותיו אנרגיה חדשה ליקום.

זהו אברהם העברי, שכל העולם מהעבר האחד והוא מהעבר השני – כל העולם מהעבר המוגבל, הממחזר והמתמחזר, הכלוא בעצמו, ואברהם משיג את מה שמעבר ומסוגל לחדש. עם זאת, אברהם אבינו לא מתכנס בתוך עצמו, אלא פונה לפרסם אלקות לכולם. כיצד יכול אברהם לגשר על הפער המהותי בינו לבין שאר בני העולם? אהבת ה' של אברהם, עם רצונו להאיר בכל העולם את אור ה' וכך לחולל מציאות חדשה, מעניקה לו רוח הקודש המלמדת אותו כיצד ניתן 'לשדר' את מה שהוא משיג ויודע גם למי שחי במציאות אחרת.

שיעור

שמחת בית השואבה (ח"ג)

להוליד נשמות חדשות

קיצור מהלך השיעור

בחלק נוסף משיעור שמחת בית השואבה (ששני חלקים ממנו התפרסמו בשני הגליונות הקודמים) לימד הרב מתוך פסוקי **"אשרי"**. בפרק הנדפס כאן יש התבוננות עמוקה בפסוק "דור לדור ישבח מעשיך וגבורתיך יגידו", ממנה עולה הסבר על הכח המיוחד של הדור בו **"עושין רצונו של מקום"**.

עשית רצונו של מקום היא היכולת **לפרוץ גבולות** בתוך הנפש – לאהוב את ה' בלי גבול, "בכל מאדך" – ומתוך כך לפרוץ את גבולות המציאות, את 'חוק שימור האנרגיה', ולהכניס ליקום **אנרגיה חדשה**. החידוש הוא שהכח הזה בא בד בבד עם **רוח הקדש** המאפשרת לגלות אלקות, במדרגות נעלות, גם לדורות נמוכים של "אין עושין רצונו של מקום". זהו, בעצם, כחו של **אברהם אבינו** – היהודי הראשון, אוהב ה' בכל מאודו, שמוליד עם חדש ומפרסם אלקות לכל באי עולם.

במהדורה שנשלחת ברשימת התפוצה יצורפו, אי"ה, פרקים נוספים של התבוננויות ב"אשרי". להצטרפות לרשימת התפוצה – itiel@pnimi.org.il

"דור לדור ישבח מעשיך"

ואדמו"ר האמצעי – יש על כל פסוק ב"אשרי" דרושים גדולים ועמוקים. גם ב"פירוש המלות" של אדמו"ר האמצעי יש דרושים גדולים מאד על "אשרי". מעניין מאד שב"יהל אור" – פירוש תהלים של הצ"צ – יש גם דרושים גדולים על חלק מהפסוקים, אבל הדרושים אחרים, דרושים חדשים לגמרי. הפירוש שנראה הוא דוגמה לכך.

אנחנו אומרים שלש פעמים ביום "אשרי יושבי ביתך". נאמר כעת ווארט מהצמח-צדק על הפסוק "דור לדור ישבח מעשיך וגבורתיך יגידו"^א.

ידוע שבסידור עם דא"ח – מאדמו"ר הזקן

נרשם ע"י איתאל גלעדי. לא מוגה. שמחת בית השואבה (ח"ג). אור לכ' תשרי תשפ"א – כפ"ח.

א תהלים קמה, ד.

שני דורות של דחילו ורחימו

תתאה (כפי שהוסבר באריכות).
שוב, יש שני 'דורות' של דחילו ורחימו – דור דחילו ורחימו של יה דחילו ורחימו של זה – דור של "הנסתרת" (של עיסוק בחסידות ושליחת פשוטו של הצמצום) ודור של "ההנגלת" (של לימוד פשט דברי הארז"ל, על צמצום ורשימו, לפני גילוי אור החסידות), "דור לדור ישבח מעשיך". אלה לא דבריו, אבל קרוב אליהם.

דור מחדש ודור מחזור

הצמצח צדק אומר ששני דורות הם בעצם שני סוגי נשמות. הוא מביא מספר הבהיר¹ שיש דור שעושיין רצונו של מקום ודור שלא עושיין רצונו של מקום. בכלל, בדורות עולם היו דורות של צדיקים (שלא היו זקוקים לאות הקשת), כמו דורו של רשב"י, של חזקיהו המלך. יש דור שעושה רצונו של מקום. "רצונו של מקום" ראשי תבות רשם – סוד הרשימו, הצדיק, "אנא סימנא בעלמא"², ה"ז של שם הוי", כמו שהסברנו קודם. יש דור שהוא רשם טוב, עושה רצונו של מקום, ויש דור שלא עושה רצונו של מקום.

במה מתבטא ההבדל בין הדורות? ספר הבהיר אומר ווארט יפה, חידוש. כל הענין של בני אדם, של נשמות, הוא להוליד – "פרו ורבו"³ – וההבדל בין הדורות הוא בתולדה. הוא אומר שדור שעושה רצונו של מקום מוליד נשמות חדשות לתוך העולם ואילו דור שלא עושה רצונו של מקום מסוגל להוליד רק נשמות ישנות, נשמות שכבר היו פה. הפסוק בתחלת קהלת, "דור הלך ודור בא", כפי שהוא מפרש, לא מדבר על שני דורות אלא אותו דור, שהולך ובא-חוזר עוד פעם בגלגול (סיום הפסוק, "והארץ לעולם עמדת", מתייחס למלכות דאצילות) – לכן "הכל הבל", לא קרה שום

הוארט של הצמצח צדק⁴ הוא ש"דור לדור" מכוון בפרט לשני דורות – שני סוגים של דורות. לפני שנביא את ההסבר שלו, נקדים עוד הסבר: יש ווארט ידוע – לא שלו – שדור נוטריקון דחילו ורחימו⁵. יש שתי קומות של "דחילו ורחימו", כמו שב"לשם יחוד" אומרים/מכוונים – בנוסחים המורחבים⁶ – "לשם יחוד קוב"ה ושכינתיה בדחילו ורחימו ורחימו ודחילו". "דחילו ורחימו ורחימו ודחילו" הם כנגד י-הוה. יש "דחילו ורחימו" עילאין ב"י ויה (יראה עילאה, יראת הרוממות, ב"י ואהבה רבה ב"ה עילאה) ויש "דחילו ורחימו" תתאין ב"וה (אהבה זוטא, "אהבת עולם", ב"י ויראה תתאה, יראת המלך ואפילו יראת העונש, ב"ה תתאה).

בחלקים הראשונים של ההתוועדות⁷ דברנו על ארבע מדרגות ביחס לצמצום, כנגד י-הוה: י – תפיסת הצמצום ככניסת המאור במקום

האור; ה – תפיסה שהצמצום לא כפשוטו; ו – תפיסת הרשימו ש"לא נגע בו הצמצום"; ה – תפיצת הצמצום כפשוטו (מצדנו). במושגים אלה, המחשבה שהאור נכלל בעצם המאור מעוררת דחילו עילאה; המחשבה שהאור כולו כאן מעורר רחימו עילאה; ההתבוננות שרוב האור הסתלק אבל נשאר משהו, מעורר רחימו תתאה; ההיתכנות של צמצום כפשוטו, ומצדנו, דעת תחתון, באמת צמצום כפשוטו, מעוררת דחילו תתאה – יראת העונש, יראה

כל הענין של בני אדם, של נשמות, הוא להוליד – "פרו ורבו" – וההבדל בין הדורות הוא בתולדה

ב יהל אור תהלים קמה, ד (עמ' תקנ – ד"ה "וגבורותיך יגידו").

ג ראה קרן ישועה, ליקוטים, ד"ה "והיא שעמדה"; תורת יחיאל פרשת בראשית אות כז, ובכ"ד.

ד וכן הוא בנוסח "לשם יחוד" בשער רוח הקדש.

ה נדפסו בגליונות בראשית ונח.

1 דברים כט, כח.

2 אות קנה.

3 זהר ח"א רכה, א.

4 בראשית א, כח.

5 קהלת א, ד.

כל המצוות

והמעשים הטובים
שלנו הם הולדה,
אבל כשלא
עושים רצונו של
מקום מולידים רק
דברים ישנים. רק
מי שעושה רצונו
של מקום מכניס
אנרגיה חדשה
ליקום במה שהוא
מוליד, כלומר,
בכל מה שהוא
עושה בחיים

לעומת "אין עושים רצונו של מקום"? בגמרא^{טו} כתוב שהפסוק "ואספת דגנך וגו'"^{טז} – שמתאר מצב של "והיה אם שמע תשמעו אל מצותי וגו'"!^{טז} – מדבר "בזמן שאין ישראל עושים רצונו של מקום". כלומר, גם הדור שלא עושה רצונו של מקום מקיים מצוות, אך אין בהן חידוש (כמו שגם אותו דור מוליד, אבל אלה נשמות ישנות ו'ממוחזרות') – "ודאי שעושים רצונו, אבל אין עושים רצונו כל כך, דאינם צדיקים גמורים"^{יז}.

בחסידות מסבירים^{יח} כי "האין עושים רצונו של מקום"

בפרשת "והיה אם שמע" מתבטא בכך שאמנם יש "לאהבה את הוי' אלהיכם בכל לבבכם ובכל נפשכם", אבל חסרה שם המדרגה השלישית שנוכרת בפרשה הראשונה של קריאת שמע – "ואהבת את הוי' אלהיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך"^{יט}. "בכל לבבכם ובכל נפשכם" אומר שהאדם ממלא את כל המציאות המוגבלת שלו באהבה לה', אבל אינו חורג ממנה, ואילו "בכל מאדך" היינו הבלתיגבול שלך, מה שמעבר ל"בכל לבבך ובכל נפשך". במדרגה הראשונה האדם נמצא ב'חוק שימור האנרגיה' קודם כל בתוכו, משתמש בכוחותיו המוגבלים (ומשנה את צורתם לטובה ככל יכולתו), אבל במדרגה השנייה האדם מוליד בתוכו אנרגיות חדשות – וכך פועל גם במציאות.

דבר, אלה נשמות ישנות.

איך אנחנו לומדים תמיד, כל השנים, את העניין הזה? מסבירים שהיום במדע קוראים לכך 'חוק שימור האנרגיה' – מיסודות המדע, שאין בכלל משהו חדש ביקום, רמת האנרגיה קבועה, וכל השינויים הם רק שינויי צורה. לכן, למרות שיש מיליארד סינים, נראה שיש כל הזמן ריבוי והולדה, בעצם אין בכך שום חידוש. "אל אחר איסתריס ולא עביד פירין"^{יא} – מי שלא שייך לקדושה לא עושה "פרו ורבו" באמת, רק "דור הולך ודור בא", שינוי צורה, כי לא עושה רצונו של מקום. הוא

לא יהודי, ובמובן מסוים הוא אפילו לא קיים במציאות – כמו שדברנו על שדים^{יב} – בינתיים, עד שלא נפיץ לו תורה במהפכה הרביעית, ובכך נקים אותו לתחיה-למציאות. בינתיים הוא במסגרת של 'חוק שימור האנרגיה', ולא מחדש שום דבר. רק ליהודים יש כח להכניס אנרגיה חדשה ליקום, להוליד באמת, דבר שלא יתכן כלל על פי מדע. כל המצוות והמעשים הטובים שלנו הם הולדה^{יג}, אבל כשלא עושים רצונו של מקום מולידים רק דברים ישנים. רק מי שעושה רצונו של מקום מכניס אנרגיה חדשה ליקום במה שהוא מוליד, כלומר, בכל מה שהוא עושה בחיים. שוב, זהו נושא עתיק יומין אצלנו^{יד}, שכאן הוא מסמיק ל"דור לדור".

"עושים רצונו של מקום"

מה ההבדל בין "עושים רצונו של מקום"

טו ברכות לה, ב.
טז דברים יא, יד.
יז שם פסוק יג.

יח ברכות שם תוד"ה "כאן בזמן שישראל עושים רצונו של מקום".

יט לקו"ת שלח ד"ה "וימצאו איש מקושש" וביאורו (מב, ג ואילך) וד"ה "מעט ביאור ע"פ אני" (נ, ד ואילך) ובריבוי מקומות.

כ דברים ו, ה.

יא ע"פ זר ח"ב קג, א. ועיין ע"ח שמ"ח (הקליפות) פ"ב. יב ראה סיום שיעור "סוד הצמצום" (שמחת בית השואבה ח"ב) בגליון פרשת נח.

יג ראה סוטה מו, א. בראשית רבה ל, ו.

יד ראה גם אותיות לשון הקדש אות מ (צורה, נשמות), חסדי דוד הנאמנים ח"ב עמ' 60, ובכ"ד.

רוח הקדש – הסברה לדור התחתון

לאור זאת, מה פירוש "דור לדור ישבח מעשיך"? הצמח צדק אומר עוד ווארט, שלנשמות העליונות העושות רצונו של מקום מתגלה רוח הקדש. קצת קשה להבין, אבל מדבריו עולה שהיינו הך: עשית רצונו של מקום, שממילא גורמת להולדת נשמות חדשות בכל עת, הכנסה של אנרגיה חדשה ליקום במצוות ורוח הקדש – הכל אותו דבר. אותו דור בעל רוח הקדש – כי הוא עושה רצונו של מקום, מוליד נשמות חדשות – ממילא מסוגל להאיר לדור התחתון, לחנך, לקיים "ישבח מעשיך", לדור התחתון שאינו עושה (בינתים) רצונו של מקום.

הווארט כאן הוא מהי בכלל רוח הקדש – רוח הקדש היא יכולת להסביר משהו למי שלא שייך למדרגה הזו. אדמו"ר האמצעי כותב בתחלת קונטרס ההתפעלות שאביו, אדמו"ר הזקן, מסר את נפשו להסביר לאנשים שלא שייכים ליחודא עילאה מהו יחודא עילאה – שגם הם יטעמו טעם (רשימו) של יחודא עילאה. זו בדיוק המדרגה שמסביר כאן על "דור לדור ישבח מעשיך", שהדור העליון יכול להסביר ברוח הקדש שלו – וזו היא רוח הקדש! – מהו יחודא עילאה גם לנשמה ששייכת מצד עצמה רק ליחודא תתאה, גם לדור התחתון. בלשון הרמב"ם, היינו מי שיכול להסביר למי ששייך רק לידיעת השלילה אפילו רשימו קטן של חיוב, של תאר חיובי של ה', כמו לומר על ה' שהוא עצם

אברהם – חכמת היצירה יש מיש, ולא חידוש אמתי יש מאין – ובסופו של דבר גרים אלו גם לא התקיימו.

עוד מוסבר^א ש"עושיין רצונו של מקום" פירושו עושים אצל ה' רצון חדש, ולא רק ממלאים את הרצון שלו – מי שפועל במסגרת הגבולות של עצמו ושל המציאות, רק ממלא את הרצונות שה' מגלה בעולם, אך מי שמצליח לפרוץ את הגבולות האלה, באהבת ה' בכל מאודו, עושה אצל ה' רצון חדש, שחורג מגבולות המציאות הקיימת, ומוליד הולדה חדשה בעולם. בעומק, זהו החידוש של אברהם אבינו, "אברהם אהבי"^ב, שמתהלך לפני ה'^ג (ולא רק "את האלהים התהלך נח"^ד, עם ה', במגבלות המציאות) – פורץ דרך ועושה רצון לה', וככזה מאיר בעולם אור חדש ("אברהם התחיל להאיר"^ה), מוליד נשמות חדשות ויוצר עם חדש (ולא בכדי "התהלך לפני והיה תמים" נאמר לאברהם אבינו במצות ברית מילה, כח היסוד-המוליד, עם שינוי שמו מ"אברהם אינו מוליד" ל"אברהם מוליד"^ו).

א קדושת לוי אבות פ"ו מ"א (בשם המגיד ממעזריטש).
ראה גם לקו"ת בלק ד"ה "ביאור על פסוק מי מנה" (סח, א; ע, א).

כב ישעיה מא, ח.

כג בראשית יז, א (וראה רש"י עה"פ שבהערה הבאה).

כד שם ו, ט.

כה שמות רבה טו, כו.

כו בראשית רבה מד, י. אברהם פרסם אלקות עוד לפני שנקרא אברהם ולפני ברית המילה, ולכאורה כבר עשה נפשות חדשות – וזאת הנפש אשר עשו בחרון" (בראשית יב, ה). אכן, זו עשית נפשות לפי חכמת ספר יצירה שחיבר

הווארט כאן הוא
מהי בכלל רוח
הקדש – רוח
הקדש היא יכולת
להסביר משהו
למי שלא שייך
למדרגה הזו

אתרים
pnimi.org.il | malchuty.org
inner.org

ערוצי פייסבוק
/GalEinai.Heb

ערוצי יוטיוב
/GalEinaiHeb
/InnerOrg

עברית
אנגלית

טלפקס
גזרז היתערים בטלסן
02-5434273

חברת תורה ודעה
+972-507951105

גזרז חז"ל
מדינה

מה ההבדל? יש גבורות של ה' ששייכות לעלמא דאתגליא, אפשר לדבר אותן, ויש גבורות שאי אפשר לדבר אלא רק להגיד. היום השימוש במלה להגיד זהה למלה לדבר, אבל בפנימיות הגדה היא משהו אחר. הגדה שייכת לספירת היסוד – כח גברא (סוד יוסף-יצחק). היסוד נקרא בחז"ל **גיד**, למה? גימל-דלת היינו "גומל דלים"^כ והי' היא הטפה שהוא גומל. בתחלה יש "וגבורתיך יגידו" – עם י ב"גבורתיך", הי' של הגיד, היסוד (שעולה לדעת כדי להמשיך את הטפה) – ואחר כך יש "וגבורתיך ידברו", הגבורות של המלכות.

כמהשך לפירוש של "דור לדור ישבח מעשיך", הגבורות של המלכות – "וגבורתיך ידברו" – הן הגבורות של הדור שאינו עושה רצונו של מקום, גבורות של צמצום והגבלה של העולם (החל מ'חוק שימור האנרגיה'). את הגבורות האלה אפשר לדבר-לבטא, כי הן שייכות לעולם המוגבל והמוכר, כשכל פעולה והולדה אינן אלא מחזור ("והארץ לעולם עומדת" היינו המלכות עצמה, כנ"ל). החידוש של הדור שעושים רצונו של מקום הוא רוח הקדש המאפשרת להגיד-להמשיך את מה שאין לו מילים, את החידושים הפוריים הנמשכים-נולדים מהיסוד – תוספת אור ליקום – שם הגבורות הן כח הגברא להוסיף אנרגיה חדשה ליקום, כנ"ל.

כח ראה שבת קד, א.

הטוב. לפי הרמב"ם אי אפשר לומר על ה' באופן חיובי אפילו שהוא עצם הטוב. המשכת טפת חיוב ביחס לקב"ה, טפת קשר ביני לבין הקב"ה, לתוך מי ששייך רק לידיעת השלילה – שחיב רק לבטל את כל מה שהוא יודע וחושב – היא גם רוח הקדש של "דור לדור ישבח מעשיך". הראשון שיש לו את רוח הקדש הזה, כיצד לגלות אלקות גם למי שלא שייך לכך, הוא אברהם אבינו – הדוגמה הראשונה ל"עושיך רצונו של מקום", כנ"ל – שמקיים "ויקרא שם בשם הוי' אל עולם"^כ ומפרסם אלקות לכל האנושות. כל זה פירוש יפהפה על ארבע המלים "דור לדור ישבח מעשיך". לכן גם צריך להיות קשור לצדיק, ששייך לדור העליון – לדחילו ורחימו עילאין. אותו דור עליון ש"ישבח מעשיך".

גבורות היסוד וגבורות המלכות

הפסוק מסיים "וגבורתיך יגידו". כהקדמה לביאור שלמדנו על "דור לדור ישבח מעשיך", הצמח צדק מזכיר השוואה בין הביטוי "וגבורתיך יגידו" לביטוי, בהמשך המזמור, "וגבורתיך ידברו". מה הכוונה? עוד קודם לכן הוא הביא השוואה מהזהר בין שני הפסוקים ב"אשרי" בהם מופיעה המלה "וגבורתיך", עם שני הבדלים – בפסוק הראשון כתוב "וגבורתיך [לשון רבים] יגידו", ובהמשך כתוב "וגבורתיך [לשון יחיד] ידברו".

כז בראשית כא, לג.

להכנס למקום השליחות

"ויעבר אברם בארץ" מפרש רש"י "נכנס לתוכה". אברהם 'התלבש' בתוך האופי של מקום שליחותו, כיון ש"הכנעני אז בארץ" וצריך להתלבש בו כדי לבררו. כך אומרים חז"ל "עלת לקרתא אזל בנימוסה" – נכנסת לעיר, לך בנימוסיה והנהגותיה, עליך להיכנס ל'ראש' של האנשים כאן, למנטליות שלהם וכו', וכך להצליח לפעול בהם.

הרע כסא לטוב

קיצור מהלך השיעור

תורות כו"כז בכתר שם טוב עוסקות ב**מושגייסוד** החוזר שוב ושוב בתורת הבעל שם טוב – "הרע כסא לטוב". סוגית **מציאות הרע** היא משמעותית מאד, הן במשמעות האמונית שלה, כיצד תתכן מציאות של רע בעולם שברא ה', והן במשמעות היום-יומית שלה, בהתמודדות שלנו עם הרע – והפתרון של הבעל שם טוב הוא ההתבוננות (הדורשת גם זהירות) ש"הרע כסא לטוב". **פרק א** עוסק ב**יחוד הטוב והרע** ובכח של הטוב המוחלט – אליו קשור משה רבינו – לעשות יחוד זה. **פרק ב** חושף שלש מדרגות של "הרע כסא לטוב", כנגד **הכנעה הבדלה המתקה**. **פרק ג** חותם בהתבוננות שזו עבודת היהודי הראשון, **אברהם אבינו**, הן בהליכתו לארץ והן בירידתו למצרים ועליתו ממנה.

א. הטוב המוחלט – יחוד הטוב והרע

עבודת היחודים

הגענו בלימוד לתורה כו:

מהבעש"ט ז"ל, מאחר שהשכינה כוללת כל העולמות דצח"מ וכל הנבראים טובים ורעים, והיחוד האמיתי היא השכינה, ואיך כוללת ב' הפכים בנושא אחד, טוב ורע שהם ב' הפכים, והיא היחוד.

הוא אומר פה חידוש פלאי: בדרך כלל אני חושב ששכינה היא אלקות, היא הגילוי של הטוב בעולם. כמו במאמר "זכו – שכינה ביניהם"^א, בו

השכינה השורה בין איש לאשה היא הניגוד ל"אש אוכלתן" שיש כאשר "לא זכו". פה הוא אומר חידוש, שאם תגיד אותו לסתם אדם דתי יהיה לו קשה לקבל – השכינה היא מלכות, "מלכותך מלכות כל עלמים"^ב, והיא כוללת גם את הדברים הטובים וגם את הדברים הרעים בעולם. ידוע שיש שני סוגי עבודה – "עבודת הברורים" ו"עבודת היחודים"^ג. בפשטות, ביחס לרע נדרש בירור, הפרדה בין הטוב והרע, אבל כאן הבעש"ט אומר שצריך להיות יחוד ביניהם.

ב תהלים קמה, יג.

ג ראה באורך במבוא לספר מודעות טבעית, ובכ"ד.

א סוטה יז, א.

הוא לשון יחוד כמו "והאדם ידע את חוה אשתו"². אם אדם וחווה היו זוכים והיו מחכים עד ליום השבת קדש לאכול מעץ הדעת³ הם היו באים לדרגה שמתאר כאן מורנו הבעל שם טוב, היו זוכים ליחוד האמיתי של השכינה הקדושה (בחינת שבת) והיו אוכלים מעץ הדעת טוב ורע בתכלית הקדושה (לא רק מ"עץ הדעת טוב" – "ורע לא תאכל ממנו"⁴ – אלא דווקא מ"עץ הדעת טוב ורע", כאשר "הרע כסא לטוב" כמו שיתבאר, והוא סוד הזיווג של שבת קדש).

כל הענין קשור גם לבחירות: הרבי רצה אחדות, חזית דתית מאוחדת, שכולם יהיו יחד. אך באמת הוא שאף ליתר מחיבור של כל המפלגות הדתיות – הוא רצה אחדות גם בין הדתיים לחילונים, מן הקצה אל הקצה עם הכי שמאלנים ו'רעים', לכאורה. אני קורא לכל הרעים שיצטרפו כדי לעשות את היחוד, כי רק הטוב לבד אינו מספיק. טוב עולה למעלה ורע יורד למטה (רע לשון מלרע, כדלקמן). ה', "אל עליון"⁵, ברא את העולם כדי שתהיה לו יתברך דירה בתחתונים⁶, ב'עולם התחתון' דווקא, ושיהיה 'כימי השמים על הארץ'⁷ דווקא. [שאלה: לכאורה הצירוף עם הרע יכול ליצור דברים רעים?] זהו בדיוק כל הווארט כאן, עם הכוונה הנכונה דווקא הצירוף הזה מברר ומעלה את הרע. נראה איך יסביר זאת בהמשך.

הטוב המוחלט שמעל לטוב ורע

כתוב⁸ שכדי לחבר שני הפכים צריך משהו

יב שם ד, א.

יג פירוש הש"ך עה"ת ויקרא יט, כד. הובא בלקו"ת פרשת קדושים (כט, א) עם סמך לדבריו מבראשית רבה כא, ז; ויקרא רבה כה, ב.

יד ראה מי השילוח בראשית עה"פ "ומעץ הדעת וכו'", ע"פ זהר חדש רות.

טו בראשית יד, כיכב.

טז תנחומא נשא טז; תניא פל"ו.

יז דברים יא, כא.

יח ראה ע"ח שמ"ב (דרושי אבי"ע) פ"א; סידור עם דא"ח שער הל"ג בעומר שו, ב; מאמרי אדה"ז תקס"ה ח"ב עמ' תריב; פרשיות התורה ח"ב עמ' תרמז; מאמרי אדה"א

איך יכול להיות? הרבי אמר⁹ ש"נגמרה עבודת הבירורים". כשמסתיימת עבודת הבירורים מתחילה עבודת היחודים¹⁰, זאת אומרת שהעבודה שלנו היא ליחד את הטוב והרע. אפשר לומר שיחודים היינו באלקות, בעולם האצילות, יחודא עילאה (יחוד י"ה, או"א) ויחודא תתאה (יחוד ווה, יחוד זו"ן), ואפשר לומר יותר תכל"ס – שיחודים נעשים בעולם הזה, בין אנשים! אבל פה הוא אומר משהו אחר – שצריך לייחד את הטוב והרע. שוב, זהו חידוש גדול.

יחוד טוב ורע

אפשר למצוא אסמכתא לכך ברמזו הידוע של רבי אברהם אבולעפיא ז"ל ששם הוי' ב"ה הוא ר"ת "יצר הטוב ויצר הרע". על היחוד הזה אנו מצהירים פעמיים בכל יום (ערב ובקה, חשך ואור) "שמע ישראל הוי' אלהינו" הוי' אחד¹¹. יש לו עוד רמז – הוי' ר"ת "יחיד הוא ויודע הכל"¹². יש לכוון את שני הרמזים בשני שמות הוי' ב"שמע ישראל הוי' אלהינו הוי' אחד", כאשר עיקר היחוד הוא דווקא "הוי' אחד", יצר הטוב ויצר הרע, יחוד הטוב והרע, ה"יחוד האמיתי היא השכינה", וד"ל.

זהו גם סוד "עץ הדעת טוב ורע"¹³ – דעת

ד שיחת יום ב' דר"ה תשמ"ז; שיחת פרשת ויצא תשנ"ב ובכ"ד (ע"פ שיחת שמח"ת תרפ"ט של הרבי הרי"צ).

ה ראה הנסמן בהערה ג, הטבע היהודי מאמר "תיקון הדעת" פ"ב ומעין גנים ח"א בראשית ועוד.

ו ראה גם שיעור שבת תולדות תש"פ (פורסם ב'זאבטיה' וישלח תש"פ).

ז מפתח הספירות פרשת כי תצא; סתרי תורה חלק שלישי סוד ד; אור השכל ח"ח; חיי הנפש ח"ב. ובכ"ד.

ח דברים ו, ד.

ט ראה באריכות סוד הוי' ליראוי שער ח. ראה גם מנחת יהודה על מערכת אלקות פ"ד (ובכ"ד).

י בכללות, היחוד של "שמע ישראל" הוא יחודא עילאה, אך בתוכו גופא מכוונים "הוי' אלהינו הוי' אחד" כנגד י"הו"ה (ראה זהר ח"ג רסג, א), "הוי' אלהינו" הוא יחודא עילאה ו"הוי' אחד" יחודא תתאה, כאשר עיקר היחוד הוא "הוי' אחד", דהיינו התכללות יחודא תתאה ביחודא עילאה, להיות "השם שלם", סוד מחית עמלק (שמנסה להפריד בין י"ה ל"וה), כנודע.

יא בראשית ב, ט.

אם כן, היכולת לחבר את הטוב והרע היא מכח משה רבינו שבכל אחד ואחד. חז"ל שואלים^{כב} על הפסוק "ועתה ישראל מה הוי' אלהיך שואל מעמך כי אם ליראה את הוי' אלהיך"^{כג}, "וכי יראה מלתא זוטרתא היא?" ועונים "אין [כן], לגבי משה מלתא זוטרתא היא". אומר אדמו"ר הזקן^{כד} שהתשובה אינה מתרצת כלל את השאלה, כי הרי הפסוק פונה לכל ישראל ולא רק למשה רבינו, לכן צריך לומר שהכוונה לבחינת משה הנמצאת בכל אחד ואחד מישראל. איך מגלים את אותה נקודת משה? על ידי שהאדם נמצא בתודעת "אין" ("אין, לגבי משה"), בבטול. "שפיר" גם לשון השתפרות, "שפרו מעשיכם"^{כה}. לאחרונה^{כז} דיברנו על כוונות המקוה. הרעיון הוא שבטבילה במקוה בעצם טובלים ב'מי השפיר' שברחם העליון ומשם נולדים מחדש – כוונה פשוטה בטבילה. כעת מובן שממי השפיר גם מגלים את שרש נשמת משה רבינו בתוכנו. לאור זאת, אפשר לדרוש את "אֶתִּי שפיר" כ"אֶתִּי שפיר" (כמו "הנה מקום אתי"^{כז}) – אצל כל אחד יש את השפיר, את ניצוץ משה רבינו, ולכן כל אחד יכול לעשות את היחוד של משה בין הטוב לרע.

ב. "הרע כסא לטוב" בשלש דרגות

כי הרע הוא כסא להטוב,

"הרע כסא לטוב" – הרע הוא הבסיס לטוב, כמו כיור וכנו. כמו שצחקו על ה'מתנגדים' שההגדרה שלו שהוא נגד (הוא מת להיות נגד) – אם תשאל אותו מה הוא הוא יציע שתגיד

שמעל שניהם. כך, כדי לחבר בין הטוב והרע צריך לעלות לטוב יותר עליון, לטוב מוחלט – טוב שהרע אינו ההיפך שלו אלא שגם הרע כלול בו. ידוע שלכל דבר יחסי יש היפך, אבל למשהו מוחלט אין היפך.

הרעיון כאן דומה לווארט של ר' פנחס מקוריץ^ט שצדיק גמור אוהב רשע גמור וצדיק שאינו גמור אוהב רק רשע שאינו גמור (כי רשע גמור הוא כבר ההיפך שלו). את מי בינוני אוהב? הוא לא אומה, אבל כנראה שרק בינונים כמוהו...

"משה שפיר קאמרת"

נמשיך: כיון ש"השכינה כוללת כל העולמות", ממילא היא כוללת גם את הרע (בכל עולם משלשת העולמות התחתונים ב"ע יש רע כאשר בעולם העשיה "רובו רע ומיעוטו טוב" כו"פ). אבל לכאורה, הטוב והרע הפוכים, אם כן איך היא יכולה לכלול גם את הרע? הבעל שם טוב מתחיל לתרץ:

אבל באמת אתי שפיר,

המלה "שפיר" רומזת למשה רבינו, כמו בביטוי הגמרא – "משה שפיר קאמרת"^{כא}. כתוב^{כב} שמשה רבנו נולד עם תכונות רעות והפך אותן. הוא הצליח לתקן את הרע כי היה קשור לטוב המוחלט, החל מלידתו – "ותרא אתו כי טוב הוא"^{כג} (עד ששמו המקורי הוא "טוב"^{כד}). שוב, הטוב המוחלט אינו ההיפך של הרע – שרשי הטוב והרע הגלויים כלולים בו. משה היה קשור לטוב המוחלט, לעצם הטוב שמעל לרע הגלוי וגם מעל לטוב שהוא היפך הרע הגלוי.

דברים ח"ג עמ' תקלד; המשך תרס"ו עמ' קב. יט ע"פ אמרי פנחס ח"א שער עולם ומלואו אות עב (עמ' תעד).

כ ע"ח שמ"ז (סדר אבי"ע) פ"ד; שמ"ט (קליפת נגה) פרקים ג'ו.

כא שבת קא, ב ובכ"ד.

כב ראה בעש"ט עה"ת שמות ט (בקישור ישיר לתורה דנן) וקרח א והנסמן שם במקור מים חיים.

כג שמות ב, ב.

כד שמות רבה א, כ.

כה ברכות לג, ב.

כו דברים י, יב.

כז תניא פמ"א.

כח ויקרא רבה כט, ו.

כט ר"ח אד"ר ע"ט – נדפס ב"זאביטה" תצוה ע"ט (בהמשך לשיעורי כוונת המקוה בכתר שם טוב, נדפס ב"זאביטה" תרומה ע"ט). ראה גם ל' אד"ר ע"ט.

ל שמות לג, כא.

מתהפך לטוב, הוא נכנע לטוב, מושפע ומקבל ממנו, ומתגלה תכליתו האמתית והטובה. בעצם הפירוש הזה מופיע בחלקה האחרון של התורה כאן – תיאור עבודתו של אברהם אבינו.

פירוש ההכנעה – ופרעה הקריב

הדוגמה הראשונה שמביא הבעל שם טוב של "הרע כסא לטוב" היא מפרעה (אותיות פה רע^{לד}):

כמו ופרעה הקריב כו'

פרעה רדף אחרינו במדבר, ובזכותו ברחנו מהרע, התפללנו ועשינו תשובה, כפי שדרשו חז"ל – "ומהו' ופרעה הקריב? אלא שהקריב את ישראל לתשובה שעשו. א"ר ברכיה, יפה היתה הקרבת פרעה לישראל ממאה צומות ותפלות. למה? שכיון שרדפו אחריהם וראו אותן נתייראו מאד ותלו עיניהם למרום ועשו תשובה והתפללו, שנאמר 'ויצעקו בני ישראל אל ה'... צריך להודות לפרעה שהקריב אותנו לאלקות... כיוצא בכך, חז"ל אומרים "גדולה הסרת טבעת יותר מארבעים ושמונה נביאים ושבע נביאות שנתנבאו להן לישראל שכולן לא החזירום למוטב ואילו הסרת טבעת החזירתן למוטב"^{לה}, וגם לעתיד – אם אין ישראל עושים תשובה מעצמם "הקב"ה מעמיד להן מלך שגזרותיו קשות כהמן וישראל עושין תשובה"^{לו}. צריך להודות להמן שבזכותו התקרבו לה'....

כשאומרים שבעקבות רדיפת פרעה ישראל התקרבו לקב"ה, אין הכוונה שדווקא על ידי רע חיצוני מתעוררים לתשובה – יתכן גם שהאדם מזהה רע בתוכו ומעוצמת הזעזוע ממנו הוא רץ ושב אל ה'. זהו גם משל הזונה בזהר^{לז}, שמוא גם בתניא^{לט}, שהמלך מבקש מזונה שתפתה את

משהו והוא יסתור אותו... מלכתחילה הוא הפך של משהו. חסיד צריך להיות לגמרי מעל המחלוקת, ואז גם המתנגד לא ההיפך ממנו – אדובה, החסיד אוהב באהבת ישראל צרופה את כל מי אשר בשם ישראל יכונה.

כפי שנראה, בתורה הזו הבעש"ט אומר שני פירושים לכך ש"הרע כסא לטוב", ובעצם אפשר למצוא פירוש שלישי^{לא} (שגם רמוז כאן). כל האותיות כאן הן מעין הקדמה לאות כח, העיקרית בכתר שם טוב, בה הבעש"ט מלמד את תהליך התיקון היסודי ביותר: הכנעה-הבדלה-המתקה.

פירוש ההמתקה – "הכל ברא לכבודו"

נקדים את פירוש ההמתקה, שלא מופיע כאן בפירוש אך הוא התכלית:

הרב המגיד מסביר^{לב} שרע הוא מלשון מלרע – למטה בארמית, באמת (לפני שהאדם חוטא) הרע הוא החלק הכי תחתון של הטוב. הוא נותן לכך משל: מטאטא ("מכבד הבית") אמור לשמש לנקיון הבית, אבל כאשר הבן לא נוהג כשורה, המטאטא עלול להפוך לכלי להכות בו את הבן, "רצועה לאלקאה", ואז הוא נעשה רע ממש. זהו משל על דרך דברי חז"ל^{לג} שהנחש היה צריך להיות "שמש גדול" לאדם, אבל האדם לא זכה, לא השכיל דיו, ותוך כדי שהוא נפל ממדרגתו הפך הנחש להיות רע ממשי. כלומר שאפשר היה לנצל את הנחש – שהוא רע – שיהיה שמש גדול, משרת את האדם, תחתיו, מלרע.

נוסיף רמז לפירוש הזה: ראשי התיבות של "הרע כסא לטוב" הם הכל, רמז ל"הכל ברא לכבודו" – גם את הרע. בפירוש הזה, הרע עצמו

לד ספר הליקוטים פרשת שמות.
לה שמות רבה כא, ה.
לו מגלה יד, א.
לז סנהדרין צז, ב.
לח ח"ב קסג, ב.
לט פ"ט.

לא ארבעה פירושים ב"הרע כסא לטוב" ראה תום ודעת מאמר "שני השעירים" הערה פא (בעיקר עמ' רנ שם).
ראה גם סוד הוי" ליראיו שער כא.
לב אור תורה (למגיד ממעזריטש) פרשת ראה (אות קסט).
לז סנהדרין נט, ב.

התענוג הוא על ידי ההסתכלות על העולם בה הרע הוא רק כסא לטוב. בעצם, הכל פה משחק אחד גדול, אין באמת רע, אלא רק תענוג. על התורה כתוב "משחקת לפניו בכל עת"^{מא}, היא עושה את השעשוע של משחק הטוב והרע. [שאלה: אם מדובר במשחק, מדוע יש התנגדות?] כל משחק בנוי על עימות. תחשבו מה היה קורה אם כל העולם היה רק טוב... אמנם כתוב "אין בטובה למעלה מענג"^{מב}, אבל ענג בלבד הוא משעמם – "תענוג תמידי אינו תענוג"^{מג}. התענוג הוא הכי גבוה, אבל אם יהיה רק טוב, המשחק לא יהיה מענין, לא יהיה 'אקשן'. תפקיד הרע הוא לאתגר את הטוב.

[שאלה: אם כך, האמת היא שיש רע או שאין?] האמת היא ש"הצמצום לא כפשוטו" – אין מקום שה' לא נמצא בו. הצמצום פועל שנראה כאילו יש ריבוי, לא רק אחדות אחת, אבל באמת הריבוי לא סותר את האחדות בה 'הכל הוא ה'. אין רע אמתי, יש רק ריבוי – רע לשון שבידה (רעוע) והתפרקות, הוא כח המפרק אחדות לריבוי.

המשפט על תענוג בכל העולמות מזכיר את אגרת הבעל שם טוב על עלית נשמתו, בה ראה שמחה בכל העולמות, כשמחת חתן וכלה. כאן שמחת היחוד בין הטוב והרע – שיש בכל העולמות – גורמת לי להודות לה' שאיני מהרשעים. איך קוראים לכך בקבלה? "בינה עד הוד אתפשטת"^{מד}, שהשמחה גורמת להודיה.

האם מניע לרע צל"ש?

וכמעט שצ"ז יש לרע ג"כ עליה,

כשהרע מבין כמה טוב נפעל בזכותו הוא טוען שמגיע לו צל"ש, שבאמת מגיעות לו דרגות על הכתפים, כי בזכותו נהייתה עליה

בנו, ורצונו הוא שהבן יעמוד בנסיון ולא יתפתה. אותה זונה היא "רע" שפועל כ"כסא לטוב", כי היא מגלה את יכולת העמידה בנסיון של הבן. עד כאן הפירוש הראשון ש"הרע כסא לטוב", שהטוב מנצל את הרע – פירוש ההכנעה. מציאות הרע מאיימת על האדם – מכניעה אותו – וגורמת לו לברוח, להתפלל או להלחם.

פירוש ההבדלה – תענוג שאינו רשע

הוא ממשיך בפירוש נוסף ל"הרע כסא לטוב":

או ע"י שרואה מעשי הרשעים יש לו הנאה שהוא צדיק ויש לו הנאה ותענוג ע"י הרע כאן מדובר במי שאין רע בתוכו, הוא לא צריך שפרעה ירדוף אחריו כדי לעשות תשובה. הפירוש הראשון הוא דרך של קטנות, בה האדם עצמו עדיין נמצא במאבק. בקטנות, האדם רואה את הרשע שטוב לו ומקנא במי שהולך בשדירות ליבו ו'הולך לו' – קשה לו ש"דרך רשעים צלחה"^מ והוא יכול ליפול מזה. אבל למי שבגדלות יש תענוג מלראות איפה מונחים הרשעים ושהוא לא שם – התענוג שלי הוא מאלקות, מהתורה. המושג "תענוג" בפני עצמו הוא המתקה, אבל כאן הוא שייך להבדלה: קודם האדם חש ש'הגוי אשר בקרבך' עדיין בתקפו, ומתוך כך מרגיש צורך לברוח אל ה' (הכנעה), וכאן כבר מדובר בצדיק, שהרע חיצוני לו – הוא נבדל מהרע, אך אין כאן עדיין המתקת והעלאת הרע. כפי שיסביה, בהתחלה צר לצדיק בראותו את מעשי הרשעים – למה אחר כך הוא מתענג? כי רק על ידי התענוג שלו הוא יוכל להעלותם. אבל עצם התענוג שיש לו ממעשי הרשעים אינו המתקה גמורה, שתהיה רק כשהרשעים אכן יתהפכו לצדיקים.

שעשוע העימות

ונעשה זה בכל העולמות התענוג ע"י הרע,

מא משלי ח, ל.
מב ספר יצירה פ"ב מ"ד.
מג ראה לקוטי אמרים לה"מ (קה"ת) מא, א בשם הבעש"ט (ומובא רבות אצל תלמידי הבעש"ט והמגיד).
מד ע"פ הקדמת תקו"ז, א.

בעיקר למדות ואדמו"ר הזקן מדריך להתבוננות. התבוננות היא בעצם דבקות בטוב העליון שמעל ההפכים.

[שאלה: תכל"ס, מה לגבי מחשבות זרות?] להסיח דעת. חב"ד עוסקת בעיקר ברפואה מונעת... [שאלה: בפועל בדורנו אפשר לעשות העלאת המדות?] היום אנחנו לא שייכים לכלום, ולכן שייכים להכלל...

מצער לתענוג

בעל התולדות מוסיף עוד משהו בענין ששמע מהבעש"ט:

וכן אמר שניצוץ נשמה מן האצילות יורד בעשיה לפעמים ורואה איך מקילין בכבוד המלך מלכו של עולם ומצטער על כבוד המלך שהם מקילין בו, ואחר כך יש לו תענוג שאינו מהם וכו' ודפח"ח.

כאן מדבר על עבודה ששייכת לצדיקים שהם נשמות דאצילות, ובפרט אלו שנמשכים ממלכות דאצילות וממילא יש להם חוש מיוחד בכבוד המלך העליון – הם יורדים לעולם הזה ורואים איך מבזים פה את המלך ומקלים בכבודו. בכלל, יש מי שהולך בשוק, וטוב לו – מרגיש בבית. לעומתו, יש מישהו שהולך בשוק ומרגיש לא שייך – האווירה מצערת אותו. הוא מתאר מציאות קיצונית עוד יותר – צדיק, נשמה דאצילות, שלא שייך לכאן כלל, הוא בא מעולם אחר לגמרי. כשהוא מגיע לעולם הזה הוא רואה 'הולכים על שתיים', שלא מרגישים שהכל אלקות! ממש זלזול בכבוד המלך... הדבר מצער אותו עד מאד: הרי הכל הוא אלקות, ויש כאן אנשים שפשוט מתעלמים – לא נוגע להם, לא במודעות שלהם! כמובן, זו הרגשה נכונה – ההרגשה הראשונה היא כאב על שמקילים בכבוד המלך. יש פה שני שלבים: בתחילה צער מאלו שמבזים את המלך (צער הכולל גם רחמנות גדולה על ניצוץ השכינה – המלך שבהם עצמם שנמצא בגלות, בהסתרה

בכל העולמות. באמת יש לרע איזו עליה כאן, למה הוא אומר "כמעט"? כי כשהוא עולה הוא מזדכך, הוא כבר מפסיק להיות רע:

רק כשעולה משם יתפרדו כל פועלי און. יש בטענה של הרע משהו נכון, כמו שכתוב "וירא אלקים את כל אשר עשה והנה טוב מאד"^מ, ודרשו חז"ל: "טוב זה יצר טוב טוב מאד זה יצר הרע, 'טוב' זה מלאך החיים 'טוב מאד' זה מלאך המות"^מ. אכן, כפי שהסברנו קודם – משהו שהוא לא כותב כאן בפירוש – המחבר בין הטוב לרע, הוא דבר שלמעלה משניהם. זהו טוב שאינו יחסי, אלא מוחלט – כמו שיש אחד, שהוא מעל ההפכים של 'אחד ורבים'. הרע כפי שהוא אינו עולה כאן, וה'טוב מאד' כולל את הטוב והרע היחסיים.

העלאת המדות

וכן מחשבה רעה הוא כסא ע"ד הנ"ל וכו' ודפח"ח.

כאן הכוונה היא לעבודת העלאת המדות: כאשר מתעוררת באדם מחשבה רעה עליו להתבונן שאם יש לי כזו תשוקה לרע – צריכה להיות לי פי אלף תשוקה לה! אדמו"ר הזקן כותב בתניא^מ שזו עבודה של צדיקים, הבינוני צריך פשוט להסיח את הדעת. אמנם, בדור שלנו הרבי אמר שכולם צדיקים^מ – "ועמך כלם צדיקים"^מ – וצריכים לעבוד גם בעבודת צדיקים³. תורת הבעל שם טוב קשורה

מה בראשית א, לא.

מו בראשית רבה ט, ז.

מז תניא פכ"ח: "אם נפלים לו הרהורי תאוות ושאר מחשבות זרות בשעת העבודה או בתפלה בכונה אל ישית לבו אליהם אלא יסיח דעתו מהן כרגע, כמ"ש אל תען כסילי כאלותו פן תשוה לו גם אתה [משלי כו, ד], כך אל ישיב מאומה ושום טענה ומענה נגד המחשבה זרה כי המתאבק עם מנוול מתנוול, גם כן רק יעשה עצמו כלא יודע ולא שומע הרהורים שנפלו לו ויסרם מדעתו ויסיף אומץ בכח כוונתו."

מח ראה שיחת הושענא:רבה תשנ"ב.

מט ישעיה ס, כא.

נ עוד על עבודת הצדיקים בהעלאת מחשבות זרות – ועל מדת השייכות שלה לכל אחד בדורו – ראה באריכות

סעודת ר"ח חשון ע"ז והתועודות י"ט כסלו ע"ח.

הראשון של ה' אליו – "לך לך". ידוע שיש ב"לך לך" שני הסברים^{נא} – הליכה מלמטה למעלה והליכה מלמעלה למטה.

ההסבר הראשון הוא מלמטה למעלה – אברהם מצטווה לעלות "מארצך [מהארציות, כנגד החלק המוטבע שבנפש, עולם העשייה] ממולדתך [כנגד המדות, חלק המורגש, עולם היצירה] ומבית אביך [כנגד המוחין, חלק המושכל, עולם הבריאה]" ולהגיע "אל הארץ [העליונה, מלכות דאצילות] אשר אראך [בה מראה ה' את שרש נשמת אברהם, חסד דאצילות]". אבל גם יש הסבר מלמעלה למטה, שהציווי הוא לנשמת אברהם לרדת משרשה אל העולם, וכך יסביר כאן הבעש"ט.

אלו שתי דרכים להסתכל על ההליכה לארץ ישראל: או שעולים מחוץ לארץ, אל המקום הכי גבוה, "ארץ ישראל גבוהה מכל הארצות"^{נב} – לאצילות (כמו העליה מימי החול לשבת, עליה מבי"ע לאצילות, כנודע^{נג} – ארץ ישראל ב"עולם" מקום היא כנגד שבת ב"שנה" זמן); או ההיפך – שיורדים למקום הכי נמוך, ודווקא שם מגלים אלקות! שני ההסברים נכונים ונחוצים בעבודת השי"ת.

מטרת ירידת הנשמה

בהרבה מאמרי חסידות – בעיקר אצל אדמו"ר הזקן – פותחים בירידת הנשמה לגוף, כאשר מטרת ההתבוננות היא לשחזר את חווית הנשמה מהשרש כפי שהיא עומדת לפני ה', עד ירידתה לגוף בעולם הזה. כאן הבעל שם טוב עושה כזו התבוננות:

ובזה יובן ויאמר הוי' אל אברם, רוצה לומר אל הנשמה שנקראת אברם כמו שכתוב בזהר. בזהר^{נד} מוסבר שאברהם הוא סוד הנשמה בכלל. בפרט, אברהם הוא נשמה דאצילות, שרשו

כפולה ומכופלת) ואחר כך שמחה ותענוג מכך שהוא לא מהם, לא נוהג כמעשיהם.

ההבדלה להמתקה

הרב המגיד שם דגש בעבודת ה' שלנו, בפרט למי שרוצה לזכות ב"כתר תורה", על ענין הפנימי של שלש עשרה המדות שהתורה נדרשת בהן. המדה הראשונה היא "קל וחומר". אפשר לדרוש בכל מיני צורות, ולענינו נדרוש על הצדיק: הוא רואה שכולם מקילים בכבוד המלך והדבר מאד חמור בעיניו. אחר כך הוא עושה "גזרה שוה" – גזירה במובן של חיתוך והבדלה – ואומר לעצמו שאינו כמותם.

יש כאן, בעצם, הכנעה-הבדלה-המתקה בתוך פירוש ההבדלה: בהתחלה עצם מציאות הרע בעולם מאד מצערת את הצדיק – זהו שלב ההכנעה אצלו. אחר כך הוא אומר לעצמו "אני לא כמותם" – זו ההבדלה. התענוג שלו מכך שהוא נבדל הוא כבר סוג של המתקה – המתקה שבהבדלה – אך זו עדיין לא המתקה אמיתית, כי הרע לא נהפך לטוב.

שוב, התכלית היא ההשפעה של הצדיק על הרע, הפיכת הרע (המדומה) לטוב (גלוי) – זו ההמתקה. אך כדי להגיע לכך, חובה שיהיה לי תענוג מלהיות בקדושה. זהו כלל חשוב לכל חב"דניק, לכל שליח: השליח לא מגיע רק לשוק, אלא יותר גרוע, ל'פאב'! אנשים נהנים שם – טוב להם, 'עושים חיים'. השליח צריך להרגיש שהרבה יותר כיף להיות בקדושה מאשר להיות ב'פאב' שלהם. הוא צריך לומר לעצמו: 'יש לי איזה מטען של אור – תענוג בקדושה, שאין להם בכלל'. רק ככה הוא ירגיש שיש לו מה להעניק להם ויוכל להשפיע עליהם ולהמתיק אותם בפועל.

ג. נשמת אברהם אבינו

"לך לך" – מלמטה למעלה ומלמעלה למטה

כל הווארט כאן קשור לאברהם אבינו ולציוו

נא ראה אשא עיני מאמר "לך לך" (וש"נ).

נב זבחים נד, ב.

נג ראה מחברת הקדש שער השבת, ובכ"מ.

נד זהר ח"א קב, א; שם קכב, ב; שם קכט, א.

אפשר ללמוד

מכאן, שבשביל
להתקרב לה' לא
מספיק להגיע
לארץ ישראל –
אדרבה, הרבה
פעמים יש יותר
נסיון בארץ ישראל
על שמירת תורה
ומצוות, וזקוקים
לעבודה רבה
בשביל להיות
קרובים לה'

לו "אב המון גוים"^ט. כל זה שייך היום למהפכה הרביעית^ט: יש רב שיטען שעיקר היהדות הוא ענין ה"הבדלה", ולכן יאמר שצריך להבדל מהגוים, כי אם נתחבר אליהם וננסה להשפיע עליהם – תווצר התבוללות חס ושלום. אנחנו טוענים בדיוק הפוך – נכון שהבעיה העיקרית היום בעולם היהודי היא ההתבוללות, רק שאם מרגישים את ה'הבדלה' מהרע-הגוים וגם מתענגים ממנה, אפשר אחר כך לגשת להשפיע על הגוים (שהרי גם להם יש

תענוג במקום בו הם נמצאים...) ודווקא כך למנוע את ההתבוללות. מסופר שרבי לוי יצחק מברדיטשוב רקד בהתלהבות ובשמחה כל בוקר כשהיה מברך "שלא עשני גוי"! אנחנו צריכים לקחת את הריקוד של הברדיטשובר ולעלות אתו עוד שלב – שמתוך הריקוד והשמחה שלנו ביהדות נשפיע על הגוים. דווקא כך אפשר למנוע את ההתבוללות. את הרגשת ההבדלה לא צריך להרגיש כלפי יהודים – אותם צריך מיד לקרב בחיבוק – אלא דווקא ביחס לגוים, ואחר כך אפשר לגשת ולהשפיע גם עליהם לטובה.

הירידה למצרים והעליה שבזכותה

אות כזו היא בעצם המשך של התורה הקודמת (כפי שצינו במהדורות החדשות), והיא עוסקת בירידה הבאה של אברהם אבינו בתוך הפרשה – הירידה למצרים בעקבות הרעב: ויהי רעב בארץ ראה שהם חסירי מהימנותא כמו שאיתא בזוהר, דהיינו שמקילין בכבודו יתברך,

הוא מפרש את הרעב לא כרעב גשמי, אלא

מחסד דאצילות אך הוא נמשך דרך המלכות דאצילות עד לעולם הזה. ה' אומר לו שעליו לרדת עד העולם הזה:

לך לך מארצך, היינו מאצילות לבריאה, וממולדתך, היינו מבריאה ליצירה, ומבית אביך, מיצירה לעשיה, שהיא הארץ אשר אראך. והכוונה אשר אראך, שתראה שם מעשי אנשי עולם העשיה איך מקילין בכבודו יתברך ותוכיחם.

ה' אומר לאברהם, שהוא נשמה דאצילות, 'בא ואראה לך דבר שמעולם לא ראית –

איך אנשים מזלזלים בי!'. אברהם שואל את ה' 'מה התכלית ברע הזה?' וה' אומר ש"הרע כסא לטוב". אברהם יודע שיש מלך שקיים בכל מקום ובכל מצב – למה ה' מראה לו שמזלזלים בו?! לא סתם, העיקר הוא ה"ותוכיחם" – עכשיו אתה צריך להחזיר אותם בתשובה! (כמו שכאן עשה אברהם, – "את הנפש אשר עשו בחרן", במקום חרון אף של ה' בעולם).

המהפכה הרביעית

בדורנו אנחנו חוזרים לעבוד כמו בדור של אברהם אבינו. כשה' אמר לאברהם "לך לך" לא היו עוד יהודים בעולם והציווי להבדל מהרשעים היה תקף על כל הגוים – כולם היו עובדי ע"ז (היינו מה שאברם הוא "אברם העברי"^{נב}), הוא בעבר אחד – "אחד היה אברהם"^{נד} – וכל העולם כולו בעבר השני^{נז}). אך הוא הקדיש את כל חייו ללמד את הגוים אמונה באל אחד – "ויקרא שם בשם הוי' אל עולם"^{נח}. בסוף ה' קרא

נה בראשית יד, יג.

נו יחזקאל לג, כד.

נז פסיקתא רבתי פל"ג.

נח בראשית כא, לג.

נט שם יז, ה.

ס מהפכת לימוד תורה לאומות העולם. נושא ארבעת המהפכות מדובר רבות בשיעורים החל מכ"ד טבת ע"ה.

להתענג מכך שאתה לא חלק מהרשעים נשמע קצת אגואיסטי, אבל יש כאן נקודה פנימית ואמתית: אברהם לא נהנה מעצם המחשבה שהוא לא אחד מהם, אלא מהתובנה שאם הוא יכול לעבוד את ה' – גם הם יכולים! מתוך צער אברהם והאכפתיות שלו מהרשעות שלהם הוא נעשה שמח כשהבין שאפשר אחרת, התענג על כך שהוא שונה מהם, ומההבנה שאפשר להיות אחרת נוצרה לו אפשרות לתקן אותם. לכן הכל מסתיים בהעלאה:

ולכך ולוט, הוא היצר הרע, עמו הנגבה, שע"י הרע מתענג יותר בעבודת ה' יתברך ונעשה כסא ונכנע שמאל בימין.

לוט מלשון לייט – קללה. הוא היצר הרע, ואברהם מעלה גם אותו עצמו – מכליל את הרע בטוב, את השמאל בימין ("לאכללא שמאלא בימינא"^{סב}). וכך הוא מעלה איתו גם את הניצוצות:

ואברם כבד מאד במקנה בכסף ובזהב... [פירוש שהוציא ניצוצי קדושה, כענין וילקט יוסף את כל הכסף] אברהם התחיל את בירו והעלאת ניצוצי הקדושה ויוסף המשיך בה.].

סב ראה זהר ח"ג קעח, א.

רעב רוחני – רעב מאמונה בה'. ענין אברהם אבינו הוא להפיץ אמונה, אך כשהוא מגיע לארץ הוא רואה שכל האנשים חסרי אמונה – "והכנעני אז בארץ"^{סא}. בהשגחה פרטית אנחנו סמוכים לה' אייר. גם בדורנו רואים שדווקא פה בארץ אנשים שכחו מה' ומהאמונה בו – ירדו (למראית עין) מהאמונה שהיתה להם בחו"ל. אפשר ללמוד מכאן, שבשביל להתקרב לה' לא מספיק להגיע לארץ ישראל – אדרבה, הרבה פעמים יש יותר נסיון בארץ ישראל על שמירת תורה ומצוות, וזקוקים לעבודה רבה בשביל להיות קרובים לה'.

בכל אופן, אברהם ראה את הרעב הרוחני, חוסר האמונה בארץ:

ולכך וירד אברהם מצרימה, שהיה מיצר על כבודו יתברך שמקילין בו עולם העשיה. "מצרימה" מלשון מיצר – הוא ירד למצב של צער, נפל ברוחו על כך שיושבי הארץ לא זוכרים את ה'.

אמנם עי"ז ויעל אברהם ממצרים, להתענג יותר בעבודת השם יתברך, כי יש יתרון האור מן החשך על שאינו כאחד מהם.

סא בראשית יב, ו.

הלומד על מנת לעשות | צידה לדרך

- ♦ תכלית עבודת היחודים היא היחוד בין טוב ורע – דווקא הוא הפועל דירה בתחוננים.
- ♦ את הטוב והרע ההפוכים מייחד הטוב המוחלט שלמעלה מהם.
- ♦ הטוב המוחלט הוא מדרגת משה רבינו שניצוץ ממנו קיים בכל יהודי.
- ♦ בטבילה במקוה (מי-שפיר) מולידים את ניצוץ משה ("משה שפיר קאמרת").
- ♦ בקטנות הפחד מהרע מקרב לה'.
- ♦ בגדלות הרע מעורר תענוג של הבדלה.
- ♦ כדי להשפיע על הרע (המתקה) צריך להרגיש את עוצמת תענוג הקדושה (הבדלה).
- ♦ מצעדים את הנשמה בראית זלזול במלך כדי שתוכיח את הרשעים ותחזירם בתשובה.
- ♦ בדורנו חוזרים לעבודת אברהם – המהפכה הרביעית.
- ♦ ההתמודדות עם ההתבוללות היא דווקא דרך השפעה על הגוים (מתוך הרגשת התענוג היהודי).

שיעור

התבוננות מקיפה בדמותו של אברהם

פרצוף אברהם אבינו

קיצור מהלך השיעור

בשנת תשע"ז העביר הרב סדרת שיעורים על **שבעת הרועים** (ועוד), שבכל אחד מהם שרטט הרב 'פרצוף' שלם של הדמות האמורה. כלומר, התבוננות לפי סדר עשר הספירות ב**נקודות ייסוד** לגבי הדמויות האלה, אירועים מרכזיים בחייהם, כפי שהם מופיעים בתורה, בדברי חז"ל ובפנימיות התורה. התבוננות מהסוג הזה נותנת **תמונה שלמה** רב־גונית, בבחינת "ראה פניו מאירים", ומאפשרת לנו להפנים בצורה טובה יותר את הלימוד מהדמויות הללו – **אבות האומה**, מורי דרכנו, שניצוץ מהם קיים בכל אחד ואחת מאתנו. לכבוד פרשת **לך לך**, ממנה ואילך מלווה אותנו דמותו של אברהם אבינו, אנו מפרסמים את השיעור היסודי והחשוב הזה (מתוך תקווה שלא יארך הזמן עד סדרת השיעורים הללו תקובץ לספר, אי"ה). השיעור מפורסם כאן בגרסה תמציתית, ונשלח במלואו ברשימת התפוצה. להרשמה: itiel@pnimi.org.il.

כולם להאמין בה' טוב אחד, הבורא והמתמיד לברוא ולחדש את העולם – "ויקרא שם בשם הוי' אל עולם"^א.

כתר: מסירות נפש והתמסרות לשליחות השליחות: להאיר את העולם

הדבר הראשון ביחס לאברהם, שעושה אותו היהודי הראשון, הוא מסירות הנפש שלו. יש לו מסירות נפש מוחלטת לשליחותו עלי אדמות, אולי יותר מכל נשמה אחרת שקוראים עליה

בשיעורים הקודמים התייחסנו לנשמות שהן אבי־טיפוס בעם ישראל. הנשמה הראשונה של עם ישראל היא אברהם אבינו, אבינו הראשון. כמו שהתבוננו בפעמים הקודמות, ננסה גם הפעם לצייר פרצוף שלם של נשמת אברהם אבינו כפי שהיא מצטיירת בתורה – דברים שעברו עליו, הקשר שלו עם בני דורו, לא־יהודים, אז עוד לא היו יהודים בעולם, אבל הוא היה שם בשביל כולם, עורך את

שיעור ו' ניסן תשע"ז, ירושלים (אנגלית). נרשם על ידי אית'אל גלעד. לא מוגה.

א בראשית כא, לג.

אדם הראשון יקלקל – ינהג לא נכון, יקלקל את שליחותו, יקלקל את העולם שהוא נברא לתקנו – אברהם אבינו יוכל לתקן אחריו. אבל אם ה' יברא את אברהם ראשון, והוא ח"ו יעשה משהו מוטעה – הרי יש נחש גדול ומסוכן שמסתובב בגן עדן... – אדם הראשון, אם יבוא עשרים דורות אחריו, לא יהיה מסוגל לתקן, ומי יודע מה יהיה. זהו דבר פשוט ועמוק שמוצאים בחז"ל – לאברהם יש כח לתקן את כל הקלקולים והטעויות של אנשים אחרים, את כל החשך הכפול והמכופל שהיה דור אחרי דור, ולתקן את כל העולם.

זו תמצית היהודי – רוצים שיהיה טוב לכולם, שהכל יהיה טוב, אבל אולי לא הכי נכון שהכל יהיה טוב מהתחלה. אולי זהו לא התענוג של הבורא. אנחנו לא יכולים להשיג מה התענוג של הבורא שלנו, שממשיך לברוא אותנו. זה עמוק מדי עבורנו. ה' בורא את העולם ויודע שהאדם במצב מסוכן, יש לו בחירה חפשית, הוא סקרן ואוהב לעשות ניסויים, וממילא הוא היה עלול לחטוא בקלות, וכך בדיוק קרה. ה' ידע שיש רק נשמה אחת שתוכל אחרי 19 דורות להופיע ולתקן את הטעות שלו. לאדם הראשון אין כח לתקן. הוא עצמו יכול להיות בסדר, אבל לתקן אחרי 19 דורות חשך הוא לא מסוגל – רק אברהם מסוגל.

בתמצית, אדם הראשון קלקל ואברהם אבינו תקן. מדהים שאם מחשבים את שני המשפטים, **"אדם הראשון קלקל"** שוה בדיוק **"אברהם אבינו תקן"** (867)! בכל משפט יש שלש מלים וממוצע כל מלה הוא 289 – טוב ברבוע, טוב ברבוע, ששוה גם **"ברא אלהים"**. אמרנו שה' ברא את העולם בכח אברהם. ה' תכנן בתכניתו העליונה שיהיה **"אדם הראשון קלקל"** ואחרי הרבה זמן **"אברהם אבינו תקן"**, התחיל לתקן. "מאד עמקו מחשבתך" מלהבין את היחס בין התכנית של ה' לבחירה החפשית, אך אפשר לדעת שהכל

בתנ"ך. אנשים יכולים להוולד בעולם ולא לדעת בכלל שיש להם שליחות, והוא האדם הראשון שמקומו בבקר עד שהוא הולך לישון – או לפני שהוא קם, בעודו ישן – חי עם תודעת שליחות. מה השליחות שלו? להאיר את העולם. אברהם נולד אחרי 19 דורות של חשך, כוכב חדש שהתחיל להאיר בשמי ההיסטוריה, עליו דורשים "מי האיר ממזרח"³. לפי הלוח העברי הוא נולד בשנת 1948 מהבריאה (יתכן שהמספר הזה עושה אסוסיאציה למשהו...). עד אז היה חשך בעולם ואברהם הופיע אחרי 1948 שנה ומאז החל להיות אור בעולם.

"אדם הראשון קלקל – אברהם אבינו תקן"

נשאל דבר פשוט: אם אברהם הוא אור והוא האמונה בה' אחד והוא ההתחדשות והתחיה של העולם, למה ה' לא ברא אותו ראשון? למה היו צריכים 19 דורות של חשך לפני הופעת אברהם? ה' היה יכול לברוא את אברהם מיד עם הבריאה! הרי נשמת אברהם רמוזה כבר בתחלת הבריאה, ברגע הראשון, כפי שנדרש "אלה תולדות השמים והארץ **בהבראם**"², אותיות **"באברהם"**. וכך, "עולם חסד יבנה"⁴ – העולם נברא בהשראת נשמת אברהם, שמדתה העיקרית חסד (כדלקמן). אם ה' ברא את העולם בשרש נשמת אברהם, למה הוא לא מיד הכניס את הנשמה הזו לגוף, שאברהם יהיה אדם הראשון? אדם הראשון לא הצליח במיוחד... חבל. אם אברהם היה שם אולי הכל היה בסדר, ודאי הכל היה אחרת. שוב, השאלה פשוטה – למה ה' לא מיד הביא את אברהם אבינו לעולם?

מה התשובה? חז"ל אומרים שה' ראה שאם

ב בראשית רבה ב, ג (עפ"י ישעיה מא, ב – שם כתיב "העיר").

ג בראשית ב, ד.

ד בראשית רבה יב, ט; פסיקתא דרב כהנא נספחים אות א; זהר ח"א צא, ב.

ה תהלים פט, ג.

ו קהלת רבה ג, טו.

ז תהלים צב, ו.

ויתן את התורה ויבנה את המשכן כדי להוריד את השכינה לעולם שלנו – הכל התחיל מאברהם. לכן כתוב^א שגדולת משה היא שהוא השביעי מאברהם אבינו – הכל תלוי בראשון, באברהם.

כתר – מסירות נפש והתמדה

כל האמור שייך לכך שאברהם הוא הראשון שמתחיל לחיות עם שליחות ויש לו מסירות נפש עליה. מסירות הנפש של אברהם התחילה בגיל מאד צעיר, כאשר שבר את פסלי תרח אבינו. לתרח היתה חנות פסלים ואברהם אבינו לא אהב את העסק של אביו – הוא נכנס לחנות ושבר את כל הפסלים^ב. ה' ברא את העולם עם טבע אנושי שהאבא אוהב את בנו, לא משנה מה יהיה, אבל לפעמים הבן הולך רחוק מדי, במיוחד בשביל תרח. כשתרח ראה את הפסלים שבורים על הרצפה ונודע לו שבנו בכורו אברהם עשה זאת הוא לא סלח לו, אלא מסר אותו למלך נמרוד שהשליך אותו לכבשן האש. זהו הנסיון הראשון מעשרת הנסיונות בהם נתנסה אברהם אבינו.

הסיפור הזה לא מפורש בתורה שכתב – רק רמוז בכמה פסוקים – אלא רק בתורה שבעל פה, אבל הוא הנסיון הראשון ומבחינה מסוימת העיקרי, שהרי "הכל הולך אחר הפתיחה"^ג. זהו כתר עשרת הנסיונות של אברהם, ולכן הוא לא מפורש בתורה – ש"מחכמה נפקת"^ד והמפורש בה הוא מהחכמה ומטה (המודע שבנפש) – הכתר נעלם מן העין (בחינת הלא-מודע של הנפש).

בספרי יסוד חסידיים כתוב^ה שזו ההתבוננות הראשונה של אדם – להתבונן, ואפילו לדמיין, כיצד הוא משליך את עצמו לאש: 'אני בן אברהם אבינו, שהשליך עצמו לכבשן האש, גם אני יכול!

"ברא אלהים" לכבודו, כמו שנאמר, "כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו"^ו.

אברהם אבינו – היפוך הכיוון מסילוק השכינה לירידתה

יש עוד מדרש חז"ל מפורסם^ז, שהיו שבעה חטאים גדולים – חטא אדם הראשון, הריגת קין את הבל, חטא דור אנוש וכו' – לפני הופעת אברהם אבינו בהיסטוריה, וכל חטא מסלק את השכינה מהעולם הזה למעלה. כשה' ברא את העולם "עיקר שכינה בתחתונים היתה" – הוא ברא את העולם כדי להיות אתנו כאן, אבל החטא מסלק את הופעתו מהעולם. בלשון חז"ל, כל חטא סלק את השכינה לרקיע אחד משבעת הרקיעים. שבעת החטאים סלקו את השכינה שבע רמות, שמכוונות כנגד שבע מדות הלב בהן נברא העולם (בשבעה ימים), עד שהחטא האחרון סלק את השכינה ממדת החסד – המדה הראשונה של הלב, מדת האהבה, הכח לברוא את העולם ולחדש אותו בכל רגע – ובכך סלק אותה לגמרי מהמציאות.

אז הופיע אברהם אבינו והפך את הכיוון, הוריד את השכינה חזרה, מהמדרגה שלחלוטין למעלה מהתייחסות לבריאה אל המדה הראשונה של הבריאה – מדת החסד (בה כלולות כל המדות הבאות). לקח עוד ששה דורות – שבעה דורות מאברהם אבינו עד משה רבינו – להוריד את השכינה חזרה לארץ, אבל הכל התחיל מהשינוי שאברהם חולל. רק אברהם יכול לחולל את שינוי הכיוון, מההסתלקות מהמציאות בעקבות החטא ("אדם הראשון קלקל") אל החזרה למציאות ("אברהם אבינו תקן"). אצל אברהם החסד מופיע מחדש ("חסד לאברהם"), המעולה מהחסד שהיה בתחלה), וכאשר החסד חוזר ומופיע כל המדות מופיעות חזרה עמו. גם אם יקח שבעה דורות, עד שמשה רבינו יופיע

יא ויקרא רבה כט, יא (וראה באורך ד"ה "באתי לגני" תשי"א).

יב בראשית רבה לח, ג.

יג ע"פ פרקי דרבי אליעזר פמ"ב.

יד זהר ח"ב קכא, א. וראה שם פה, א.

טו ראה צעטיל קטן אות א.

ח ישעיה מג, ז.

ט שה"ש רבה ה, א.

י מיכה ז, כ.

ב"לך לך" היא לעזוב את רצונך וללכת אל הרצון "אשר אראך" – להיות רגיש וקשוב לרצון ה' (ולא לרצון שלך). הארץ המובטחת אינה המקום בו אני עושה מה שאני רוצה, אלא המקום לבטל את רצוני לרצונו ("עשה רצונו כרצונך... בטל רצונך מפני רצונו"¹⁰) – המקום בו אני רגיש לרצון ה'.

כל מה שקורה במציאות, מה שקורה לי מרגע שאני מתעורר בבקר עד הרגע שאני הולך לישון, הוא סבות שה' מסובב כדי ללמד אותי, כעין תמרורים לכוון אותי – סימנים מה ה' רוצה ממני, לאיפה הוא רוצה שאלך. "לך לך" אומר 'אל תלך לאיפה שרצית לפני רגע', אלא "אל הארץ אשר אראך" – היעד לא ידוע כרגע, אבל אראה לך. כל הגבלה בנפש היא מצרים, הרצון האנושי הוא רצון מוגבל, והיכולת לצאת ממנו – לצאת מכל ההגבלות, כשאני לגמרי שם את לבי לרצון ה' וכל מה שקורה לי הוא אצבע שמראה לי לאיפה ללכת – היא תיקון שלם של הרצון, הראש השלישי של הכתר.

חכמה בינה דעת: חכמת אברהם, חקירה והתבוננות, הכרת ה' וחינוך לדורות

מהכתר עוברים לשלשת הכחות של התודעה השכל – חכמה, בינה ודעת:

החכמה המולדת של אברהם

הכח הראשון של השכל, חכמה, נקרא אבא. אברהם הוא האבא הראשון, והשם אברהם גם מתחיל אב ונגזר מהמלה אב. כשה' צוה את אברהם למול את עצמו הוא הוסיף ה לשמו, מאברם לאברהם, ואמר לו "כי אב המון גוים נתתיך"¹¹ – קודם היית אב רק לאומה שלך, ארם (אברם מתפרש כאב־ארם), וכעת אעשה אותך אב לכל האומות, לכל האנושות (לא רק לעם היהודי), בהוה ובעתיד, עד משיח ואחרי

ירדתי ממנו 'גנים רוחניים' וגם בטבעי יש נכונות לקפוץ לכבשן האש לכבוד ה'. טבע מסירות הנפש של אברהם שייך לכתר בפרצוף נשמתו. עוד יותר ממסירות הנפש, שייכת לכתר ההתמדה העל־מודעת בקיום השליחות – אדם לא יכול להיות מכוון כל הזמן לאותה מטרה במודע, לשמור אותה מחשבה בראש, והתמסרות תמידית לשליחות שייכת לעל־מודע, לכתר אברהם שייך לשליחות, חי בשליחות מהגיל הכי צעיר בו זכה להכיר את ה', הבורא.

אמונה־תענוג־רצון

בכתר עצמו יש שלשה "ראשים"¹², המכוונים בנפש כנגד אמונה־תענוג־רצון¹³, ושלשתם מופיעים אצל אברהם:

אברהם מכונה "ראש כל המאמינים"¹⁴ – הוא הראשון שזכה לאמונה, "והאמן בהוי"¹⁵, באמונה פשוטה, בלי סבה, מעל השכל.

אברהם אבינו שילם "ארבע מאות שקל כסף"¹⁶ עבור מערת המכפלה. בזהר¹⁷ כתוב שהם "ת עלמין דכיסופין" – ארבע מאות עולמות של תענוג אלקי. אברהם כולו אהבה טהורה, ואהבה ותענוג הולכים יחד – "אהבה בתענוגים"¹⁸. אהבה היא תענוג אין סופי – כשם שכולו אהבה כך כולו תענוג.

הצווי הראשון של ה' לאברהם הוא "לך לך מארצך... אל הארץ אשר אראך"¹⁹. "ארץ" בלשון הקדש היא גם מלשון רצון²⁰. בכלל, מצוה היא רצון – ה' מצוה לנו לעשות את רצונו. המצוה

¹⁰ זהר ח"ג רפח, א.

¹¹ ראה באריכות סוד הוי' ליראיו שער א (ובנספח), ספר הנפש פ"ב ובכ"ד.

¹² יח שמות רבה כג, ה (ע"פ שה"ש ד, ח).

¹³ יט בראשית טו, ו.

¹⁴ כ שם כג, טז.

¹⁵ כא ח"א קכג, א.

¹⁶ כב שה"ש ז, ז.

¹⁷ כג בראשית יב, א.

¹⁸ כד כמאמר חז"ל "למה נקרא שמה ארץ? שרצתה לעשות רצון קונה" (בראשית רבה ה, ז; פסיקתא זוטא בראשית א, א).

¹⁹ כה אבות פ"ב מ"ד.

²⁰ כו בראשית יז, ה.

כמו שאומר הרמב"ם^ל שצריך לשלול את הכל, לדעת את ה' בידיעת השלילה. אכן, לאחר ידיעת השלילה – טפת ההארה הידיעה של מי שבאמת ברא את העולם בתוך ההבנה העמוקה שהשמש לא בראה את העולם – אברהם אבינו זכה לידיעת החיוב ממש^{לא}. ברגע שהוא שלל את הכל ה' הופיע אליו, כמו בנבואה, ואמר לו 'אני הבורא, אני בעל הבית, אני האחראי על הכל' ובאותו רגע "אברהם הכיר את בוראו".

החקירה היא ההתבוננות, כח הבינה, אך מתוכה אברהם אבינו הגיע להכרה – שהיא כח של הדעת. הבינה והדעת תלויות זו בזו – "אם אין דעת אין בינה, אם אין בינה אין דעת"^{לב}. אברהם השתמש בבינה והתבוננות עד שהאיר לו אור הדעת.

שלשת המוחין – סדר התפתחות אברהם

התהליך שהתחולל אצלו הוא בדיוק כסדר שלשת המוחין:
בתחלה הוא זכה, כמתנה, בחכמה מולדת – מתנה לה זוכה כל יהודי. חכמה גם היא ראית הנולד, מה שעתידי להולד מכל דבר – "איזהו חכם הרואה את הנולד"^{לג}; צריך להשתמש בחכמה הזו – להתבונן עד שתבין, עד כמה שאתה מסוגל, כל מה שקורה בעולם. בהתבוננות יש הרבה הוה-אמינות – מחשבות ראשונות – שסותרים אותן. מעלים השערה ושוללים אותה, מציעים שאולי הסבה היא משהו אחר ושוללים גם אותו וכו'. העלאת הוה-אמינות, הבנין והסתירה שלהן (בינה לשון בנין) הם התבוננות שמביאה לדעת. אחרי שלילת כל הדברים תגיע לסבה האמתית ואז תדע את ה'.
כל התהליך קרה בשלש השנים הראשונות

משיח, אתה האבא.

לפני כן הוא נקרא **אברם, אברם**, שמתפרש כ"שכל הנעלם מכל רעיון"^{לד} – חכמה רמה. אברהם, היהודי הראשון, קבל במתנה, כתכונה מולדת, כחות שכליים שלא היו לאף אדם אחר לפניו. עד אברהם העולם נהג באפילה – היו קצת אנשים שיכלו להאיר לעצמם את החשך, אבל לא היה בכוחם, בכח חכמתם, להאיר לעולם שמחוץ להם. אברהם הוא הראשון שזכה לחכמה רמה זו, באופן מולד, ובכך הוכשר להיות אבי כל האנושות.

חקירת אברהם עד שהכיר את בוראו

איך אברהם השתמש בחכמה העליונה שלו? מגיל הכי צעיר – חז"ל מלמדים אותנו שמגיל שלש^{לה} – הוא הכיר את בוראו. למה הבורא הופיע לפניו? הוא התבונן בטבע ומתוך כך ה' הופיע אליו. מנסים כעת לצייר את אברהם, הנשמה הארכטיפית הראשונה שלנו – שרש כל נשמות עם ישראל, וגם אבי כל האנושות – והתכונה המודעת הראשונה שלו היא היותו מאד חכם, מאד אינטיליגנט. אינטליגנציה היא מתנה, ואברהם השתמש במתנה שהוא קבל. השימוש בחכמה הוא כבר פעולת בינה.
חז"ל מלמדים אותנו שאברהם עסק בחקירה מגיל מאד צעיר, עוד לפני שהכיר את בוראו. הוא חקר האם השמש בראה את העולם או שהירח ברא את העולם. כשהתבונן בכל מה שראה סביבו, חקר את הכל, הוא הגיע למסקנה שהשמש אינה הבורא והירח אינו הבורא ושאינו שום כח פיזיקלי שיכול לברוא, אלא יש בורא שברא את כולם – ובאותו רגע הופיע לו אור הכרת ה', ה' הופיע עליו ואמר לו "אני בעל הבירה"^{לז}.
אברהם הגיע לכך על ידי חיות השלילה,

ל מו"נ ח"א פנ"ח.

לא ראה גם פנים אל פנים בביאור לפרק ד ("גדול העושה צדקה בסתר").

לב אבות פ"ג מי"ז.

לג תמיד לב, א.

כז פיוט "אל מסתתר" מתלמיד הרמ"ק. ראה תו"א לך לך יא, א.

כח נדרים לב, א.

כט בראשית רבה לט, א.

דעת לפי הסדר, מוליד את המדה הראשונה בלב – אהבה, פנימיות החסד ("חסד לאברהם"), המדה העיקרית של הלב.

לכן, אצל אברהם נולדת אהבה – אהבה עצומה לכל הבריאה, אהבה לכל האנושות. אין עדיין יהודים, ואפילו שכתוב¹⁷ שהוא מחולק מכל האנשים – הוא (עם דעתו ודפוסי החשיבה שלו) מהעבר האחד וכל העולם מהעבר השני – הוא בִּזְמַנִּית אוהב את כל האנשים ורוצה, באהבה ואכפתיות, להעביר אותם לעבר שלו, להביא אותם לאמונה שלו.

עקדת יצחק – החזרת העלאת האהבה לה'

ה' קורא לאברהם "אברהם אהבי"¹⁷. השרש **אהב** מופיע בתורה פעם ראשונה בנסיון העשירי של אברהם, "קח נא את בנך את יחידך אשר אהבת את יצחק"¹⁸. כל האהבה בתורה מתחילה מהאהבה הזו. אתה אוהב את יצחק, בנך יחידך שנולד משרה, ממשיך דרכך – קח אותו והעלה אותו לעולה! עד שלבסוף המלאך הופיע וקרא לו "אברהם אברהם... אל תשלח ידך אל הנער"¹⁹, ח"ו.

אף על פי שהכל היה רק נסיון, דברי ה' הם אמת תמיד. מה ה' התכוון כשאמר "העלה שם לעלה"? חז"ל אומרים²⁰ שה' אמר שרק התכוונתי שתעלה אותו למזבח בראש ההר ותוריד אותו. אבל בקבלה ההסבר יותר עמוק: בכך שה' אמר לו לקחת את בנו האהוב ולהעלותו אליו יתברך הוא התכוון שיקח את אהבתו הטבעית לבן שנולד לו למאה שנה ויעלה אותה לה – החזר לה' את כל האהבה שלך לבנך! אהבת הבן אינה מוטעית, וכשאתה תחזיר אותה לה' – ה' גם יחזיר אותה אליך. כמו שאמרנו קודם, צריך לעזוב את כל

של אברהם, לכן אפשר לומר שהשנה הראשונה היא השנה של מתנת החכמה המיוחדת שלו, כתינוק מאד חכם ומיוחד; השנה השניה היא שנת החקירה-ההתבוננות; ובשנה השלישית ה' הופיע לפניו ומאז "אברהם הכיר את בוראו".

"כי ידעתיו למען אשר יצוה את ביתו ואת בניו אחריו"

עוד משהו בדעת של אברהם: כתוב בו "כי ידעתיו למען אשר יצוה את ביתו ואת בניו אחריו ושמרו את דרך הוי' לעשות צדקה ומשפט"²¹. ה' אומר על אברהם "כי ידעתיו" והפירוש הוא 'אהבתי', לשון חבה²² – ידיעה מבטאת גם נישואין ואהבה. חלק עיקרי של משימת אברהם, לה הוא מסור, היא לא ללמד רק את דורו אלא ללמד את בניו, את הדורות שיבואו.

זהו הביטוי האולטימטיבי לדעת שלו – שהוא מדבר לא רק לכעת, להוה, אלא לעתיד. כתוב בפסוק הזה דבר מאד פשוט – אברהם מקדיש את עצמו לחינוך, ולכן ה' בוחר בו ואוהב אותו. אם כן, כח החינוך של אברהם הוא תכונה מאד חשובה – כח להעביר את דעת ה' לדור הבא, התלוי בדעת שלו עצמו. ה' ידע את אברהם כי לו עצמו יש דעת, שהיא הכח לחנך את כל הדורות הבאים.

חסד-אהבה וגבורה-יראה: התכללות האהבה והיראה בעקדה צירוף חב"ד שמוליד אהבה

ראינו שאברהם זכה לשלשת כחות השכל לפי הסדר. בקבלה וחסידות מוסבר שיש נשמות בהן מופיעים הכחות האלה בסדר אחר, אך כאשר הם מופיעים בסדר הטבעי – נולדת בנשמה מדת האהבה. לפי חכמת הצירוף, ששת הסדרים האפשריים של שלשת כחות השכל מולידים את שש מדות הלב. הצירוף הראשון, חכמה-בינה-

לו פסיקתא רבתי פל"ג.
לז ישעיה מא, ח.
לח בראשית כב, ב.
לט שם שם, יב.
מ בראשית רבה נו, ח.

לד בראשית יח, יט.
לה רש"י שם.

לנסוק למטה. שתי הכנפים עובדות בו זמנית, אבל הכח לרדת הוא כח ימין והכח לעלות הוא של שמאל. לכן, כדי להעלות את האהבה אברהם אבינו זקוק להתכללות היראה.

זו נקודת השיא של חיי אברהם. ברגע שעקד את יצחק אברהם התכלל בו והגיע לאיזון מופלא של האהבה והיראה. על ידי שהוא הוציא לפועל את היראה – הוא יכול להעלות את האהבה שלו. אחר כך האהבה חוזרת לכיוון הטבעי שלה, לאהוב את כל מה שה' ברא לכבודו. רבי אליעזר, אבי הבעל שם טוב, צוה אותנו לפני מותו לא לפחד משום דבר בעולם אלא להתיירא רק מה'^מ – היראה עולה למעלה, מסתלקת מכל המציאות. אהבה אינה כך – צריך לאהוב את כולם (כסיום צוואתו, 'ותאהב כל יהודי'), אבל כדי שהאהבה לכל תהיה אמתית צריך להיות מסוגל קודם להעלות אותה לה' ורק אז היא חוזרת לטבעה, לאהוב את כולם. אם כן, הסברנו יחד את החסד והגבורה של אברהם אבינו.

תפארת רחמים: "יעקב אשר פדה את אברהם" ורחמיו על ישמעאל "יעקב אשר פדה את אברהם" – גאולת האהבה בזכות הרחמים

המדה השלישית של הרגש, מדת הרחמים, שבקבלה נקראת ספירת התפארת, שייכת לאב השלישי – יעקב (אחרי אהבה-חסד של אברהם ויראה-גבורה של יצחק). כיצד היא מופיעה באברהם? הנביא אומר "יעקב אשר פדה את אברהם"^מ. חז"ל מסבירים^מ שבנסיון הראשון, כשהוא הושלך לכבשן האש אחרי שאביו מסר אותו למלך נמרוד, ה' הציל אותו מהאש בזכות יעקב נכדו שטרם נולד. ה' ראה שעתיד להוולד מזרעו צדיק גדול שנקרא יעקב, וברגע ההוא

הרצון שלך ולמסור אותו לה', ולקבל רצון מה' – "לך לך מארצך... אל הארץ אשר אראך". כך, ה' ברא את האהבה – זו לא בעיה, אדרבא, טוב לאהוב את האנשים, יש מצוה לאהוב כל מה וכל מי שה' ברא, להיות "אוהב את הבריות"^{מא} – אבל אדם צריך גם להיות מסוגל להעלות את האהבה לה'. הנסיון העשירי, הסופי (כנגד המלכות, שהיא הכתר בבחינת "אור חוור"), הוא להחזיר את כל האהבה הזו לה' כקרבן. אז ה' יאמר לך שעמדת בנסיון וכעת אתה יכול להמשיך לאהוב את בנך ולאהוב הכל.

עקדת יצחק – התכללות האהבה והיראה

מהו הכח להעלות את האהבה? כעת מגיעים לסוד העמוק של עקדת יצחק, סוד ההתכללות בין שני ההפכים, המדות ההפוכות של אברהם ויצחק^{מב}. מדת אברהם היא אהבה ומדת יצחק היא יראה. בסיום העקדה ה' אומר לאברהם "עתה ידעתי כי ירא אלהים אתה"^{מג}, הוא לא אומר לו 'עתה ידעתי כי אוהב אלקים אתה', אלא מכנה אותו במדה ההפוכה – כולו אהבה וה' מכנה אותו ירא ה', כי תמיד הוא היה אוהב ובנסיון הזה הוא בטא את מדת היראה שלו. כתוב שאהבה בטבעה היא כח זכרי היורד מלמעלה למטה ויראה כח נקבי העולה מלמטה למעלה. איך אברהם יכול להעלות את האהבה שלו (כרצון ה')? רק באמצעות ההתכללות עם היראה. כתוב בזהר^{מד} שאהבה ויראה הן שתי כנפים. עם כנף אחת בלבד אי אפשר לעוף. היראה היא הכנף השמאלית, בה עפים למעלה, והאהבה הכנף הימנית, שהיא הכח לרדת למטה כשצריך – אפשר לנסוק (soar) למעלה ואפשר

מא אבות פ"א מי"ב; פ"ו משניות א"ו.

מב ראה זהר ח"א קיט, ב; ח"ג יח, א; לקו"ת (האריז"ל) וירא ד"ה "סוד העקידה"; לקו"ת ואתחנן ח, ב; שם דרושי ר"ה נח, ב; מעין גנים ח"א עמ' לו ואילך.

מג בראשית כב, יב.

מד תקו"ז מח (פב, ב).

מה שבחי הבעש"ט פ"א. וראה אור ישראל ח"א ש"ב בשני הסיפורים הראשונים.

מו ישעיה כט, כב.

מז בראשית רבה סג, ב.

הוד: ציות אברהם לשרה

הציות של אברהם להוראת אשתו, בצוויו אלקי, שייך לעוד מדה בנפש – ההוד. יש משהו שאתה לא מבין ולא רוצה לעשות – אשתך אומרת לעשות משהו שאתה לא רוצה, ה' אומר לך לעשות משהו שמאד קשה לך – איך אפשר לציית? בכח ההוד. הוד הוא הודאה למעלה מטעם ודעת, השייכת במיוחד לאשה, עליה כתוב "איהי [האשה] בהוד"²¹.

כאן על אברהם להודות לאשתו, כנגד רצונו, כנגד דעת יעקב שבתוכו, המעוררת את רחמיו על בנו. אבא מרחם על הבן שלו, אפילו אם הוא רע. לתרח אבי אברהם לא היו רחמים, הוא מסר אותו לממשלה, אבל אברהם מתקן אותו ברחמיו על הבן שכבר מתנהג רע, ועוד עתיד להיות הרבה יותר רע, כלפי בנו האמתי, יצחק. יש משהו טוב ברחמים האלה, אפילו שה' אומר לו לשמוע לשרה. בעתיד, כשהעולם יתעלה, האהבה האין סופית והרחמים האין סופיים של אברהם, אפילו על אנשים רעים, יוכלו בעצמם לתקן את הרע. גם יצחק הלך בעקבות אביו – הוא רחם על בנו עשו, למרות שידע שהוא רע. אי אפשר לומר שזהו רגש שלילי, זהו רגש חיובי, יש משהו טוב מאד ברחמים האלה – אבל בעולם הזה צריך להגביל אותם, כי ישמעאל ועשו מסכנים את חיי יצחק ויעקב.

נצח: נצחון אברהם על ארבעת המלכים

נחזור אל הסדר – המדה שאחרי התפארת – הרחמים היא הנצח: אצל אברהם הנצח הוא הנכונות לצאת למלחמה נגד ארבעת המלכים ששבו את האחיינין שלו, לוט. ברוח הקדש שלו הוא ידע שמלוט עתיד לצאת המשיח, אבל אפילו בלי רוח הקדש הזו, כדי להציל את בן-אחיו הוא מוכן לצאת למלחמה – עם מעט מאד אנשים לצדו – נגד האימפריות הגדולות של אותה

ה' – שלמעלה מהזמן – הסתכל על יעקב שבעתיד, ובזכותו הציל את אברהם מהאש. איך הדבר מוסבר בספר היסוד של החסידות, ספר התניא^{מח}? שלפעמים יש מצב שלאדם קשה לאהוב מישהו – כשמישהו פוגע בך, או שאתה רואה שהוא מזיק במעשיו לחייו או לסביבתו, קשה לאהוב אותו בפשטות. איך משחררים את האהבה? על ידי הרחמים. הניצוץ האלקי שלו נמצא בגלות, במיצר, וצריך להוציא אותו – כמו יציאת מצרים – וכשרואים "חלק אלוך ממעל ממש" נמצא בשבי מתעוררים עליו רחמים רבים ועצומים, מזדהים עם ה' שמרחם על חלק ממנו. כאשר מרחמים על האדם שכעת לא הולך בדרך טובה הרחמים מחדשים ומחיים את חוית האהבה ביחס אליו. זו המשמעות הנפשית, בחיי היום-יום, של ל"יעקב אשר פדה את אברהם" – אם האהבה למישהו נעלמת, אפילו מ'סבה טובה', צריך לחדש אותה בכח הרחמים, יעקב מחדש את אברהם.

יעקב הוא הרחמים שנוולדים מאברהם בעתיד, אבל איך רואים זאת בחיי אברהם עצמו? אחרי שישמעאל נולד וה' הבטיח לו שיוולד לו בן משרה, אברהם אמר "לו ישמעאל יחיה לפניך"^{מט}. הוא ידע שישמעאל אינו הבן הנבחר, אבל אברהם אוהב את כולם ללא גבול וגם מרחם על הבן הראשון שנוולד לו, אף שהוא יעשה רע בעתיד. בסופו של דבר, שרה ראתה את התנהגותו ואישיותו של ישמעאל, ההפוכות מצדיק, ואמרה לאברהם "גרש את האמה הזאת ואת בנה"²². לאברהם היה מאד קשה – אחד מעשרת הנסיונות – אך ה' אמר לו "כל אשר תאמר אליך שרה שמע בקלה, כי ביצחק יקרא לך זרע"^{נא} והוא ימשיך אותך לנצח נצחים. ישמעאל מסכן את חיי יצחק ולכן הוא חייב ללכת.

מח פל"ב; פמ"ה.

מט בראשית יז, יח.

נ בראשית כא, י.

נא שם שם, יב.

נב ראה שעה"כ דרושי העמידה דרוש ב מובא בשם התקו"ז.

אחרים. גרים שייכים למלכות בקבלה¹². ועוד: פנימיות המלכות היא מדת השפלות, אברהם הוא הראשון בתורה שמבטא שפלות ביחס לעצמו, במאמרו "ואנכי עפר ואפר"¹³. השפלות המוחלטת של אברהם עושה אותו מלך, כי היא מדתו הפנימית של המלך האמתי, כמו שאומר דוד "והייתי שפל בעיני"¹⁴.

אמרנו שבדית המילה, הברית על קידוש הגוף, שייכת ליסוד. אבל הברית הראשונה עם אברהם אבינו, הברית על הארץ, שייכת למלכות. אמרנו ש"ארץ" הוא סוד הרצון בכתה, אבל הוא מתבטא בארץ, במלכות.

סיכום

כמובן, יש עוד הרבה להסביר, אבל כעת השלמנו את כל עשר הספירות – ובעצם את כל יג הכחות הפנימיים – של אברהם אבינו:

כתר	
מסירות נפש והתמסרות לשליחות	
אמונה: ראש כל המאמינים	
תענוג: ת עלמין דכיסופין	
רצון: "לך לך מארצך... אל הארץ אשר אראך"	
חכמה	בינה
חכמה מולדת	חקירת אברהם
דעת	
הכרת ה' וחינוך לדורות	
חסד	גבורה
"חסד לאברהם",	"ירא אלהים אתה" –
"אברהם אהבי"	העלאת האהבה בעקדה
תפארת	
יעקב שבאברהם – רחמי אברהם	
נצח	הוד
הנצחון על המלכים	"שמע בקלה"
יסוד	
ברית המילה	
מלכות	
המלך הראשון, הגר הראשון, שפלות, ברית הארץ	

תקופה. הרמב"ן אומר¹⁵ שהמלחמה הזו היא אב"טיפוס של כל מלחמות העתיד, היא מסמלת את מלחמות המשיח ומלמדת אותנו עליהן. פנימיות הנצח היא מדת הבטחון, בה נוקט כאן אברהם, ובסופו של דבר הוא מנצח!

יסוד: "בריתו של אברהם אבינו"

המדה הבאה היא יסוד, תיקון הברית – ברית מילה. אחד הנסיונות של אברהם הוא ציווי ה' שימול את עצמו בגיל 99 – מעשה מסוכן בגיל הזה, מסירות נפש. אז הוא זכה ל"ה הנוספת בשמו, לזרע ולברכת ה' "התהלך לפני והיה תמים"¹⁶. בברית מילה של כל ילד מברכים "להכניסו בבריתו של אברהם אבינו" – כל ברית היא הזדהות עם הברית שה' כרת עם אברהם אבינו, ברית בינו לביננו, כל עם ישראל. כמובן, אין ביטוי גדול יותר של ספירת היסוד – ששייכת לאבר הברית בגוף, אבר היסוד בו יש את כח ההולדה – יותר מברית המילה של אברהם.

מלכות: המלך הראשון, הגר הראשון, מדת השפלות וברית הארץ

המדה האחרונה היא מלכות. אמרנו שאברהם אבינו אוהב את כולם, מרחם על כולם, ועם זאת הולך להלחם ברשעים ועולם. יש לו גם חסד־אהבה וגם תפארת־רחמים וגם נצח – נצח הוא התחלה של גילוי המלכות. אחרי נצחוננו על המלכים באו כל מלכי העולם והכתירו את אברהם למלך עליהם¹⁷, מלך על כל העולם. אנחנו מחכים להופעת מלך המשיח, במהרה בימינו, והציור העיקרי של משיח בתורה הוא אברהם אבינו. אברהם גם נקרא "ראש כל הגרים"¹⁸ – הוא לא רק מגייר אחרים, אלא הוא עצמו גר, אב"טיפוס של גר. הוא מתגייר בעצמו ואז מגייר

נג בראשית יד, א.

נד יז, א.

נה רש"י על בראשית יד, ז.

נו של"ה מסכת פסחים דרוש תמישי ובכ"ד (עפ"י סוכה מט, ב וחגיגה ג, א – "תחלה לגרים").

נד ראה קהלת יעקב ערך 'גרים'.

נח בראשית יח, כז.

נט שמואל ב, ו, כב.

והיה ברכה

בעולם. ההתקשרות לצדיק היא מתוך 'הסכמה' עמוקה, לא כדי 'להרויח' ממנו ברכות, אלא התקשרות אמת לעצמותו של הצדיק שהוא הוא הברכה עצמה, על דרך "אנא נסיב מלכא"¹, "מי לי בשמים [כדברי אדה": אני רוצה רק אותך בעצמך]"².

הראש הצדיק לרגליו

הבריכה היא צנור המקבל מלמעלה ומשפיע למטה, וכן הצדיק מקבל מלמעלה ומשפיע למטה, למקושרים אליו ומסכימים לו. "בְּכָחוֹת לְרֹאשׁ צְדִיק": הברכה נשפעת בראשונה לראש הצדיק, כדברי הנועם אלימלך שהצדיק מקדש ומטהר עצמו, מקדש מצד החכמה ומטהר מצד הבינה (ובה מאיר כתר עליון, בסוד "לפני ה' תטהרו"). משם נמשך השפע דרך גוף הצדיק ורגליו, עד לעם הנקראים רגלי הצדיק ("העם אשר ברגליך"³). אך לזה צריך להתקשר-להסכים עם הצדיק – הצדיק עצמו הוא ספירת היסוד, והרגל המסכימה היא ספירת ההוד המודה-מסכימה ליסוד (וכפי ערך ההסכמה לצדיק כן **סכום** השפע שמקבלים ממנו). הברכה הראשונה בתורה היא בי"ת רבתי של "בראשית" וסוף הפסוק הוא באות צדי"ק של "הארץ" – והיינו

וְאֶעֱשֶׂה לְגוֹי גָדוֹל וְאֶבְרַכֶּה וְאֶגְדֹּלְהָ שְׁמִי וְהָיָה בְרָכָה. וְאֶבְרַכֶּה מִבְּרַכְיָה וּמִמְקַלְלָהּ אָאֵר וְיִבְרְכוּ בָּךְ כָּל מְשֻׁפָּחוֹת הָאָדָמָה⁴.

אומר הנועם אלימלך²: ברכה היא לשון בריכה. הצדיק המקדש ומטהר עצמו נעשה בעצמו בריכה עליונה, "והיה ברכה", להשפיע לכולם. אך כדי לקבל את השפע צריך "להסכים עם הצדיק", להיות "מברכיך", ואז מתברכים ממילא דרכו, וכך נדרש "ואברכה מברכיך" יתברכו ממילא מתוך הברכה שלך ("מברכיך" היינו מהברכה-בריכה שלך), כאשר הצדיק המשפיע בדרך ממילא, מעצם מציאותו, הוא סוד החלמיש³. לכן כתוב "ואברכה מברכיך ומקללך אאר" (בשינוי הסדר): המברכים יתברכו ממילא, מתוך הבריכה המוכנה ועומדת להשפיע, אבל הקללה אינה באה ממילא אלא "אאר" בפעולה מכוונת אחרי שיקלל.

מכאן שיש ענין גדול לברך את הצדיק שאתה מקושר אליו, להיות "מברכיך" – הן ברכה כפשוטו (כמו ברכת "על הצדיקים"), והן לפרסם אותו ואת תורתו, כפי שהוא מוסר את נפשו ממש לפרסם אלוקות בעולם, ובכך להמשיך את השפעתו, למשוך מהבריכה שלו ולהבריכו

נערך ע"י יוסף פלאי מרשימת הרב ה' חשון תשפ"א.

א בראשית יב, ב'ג.

ב ד"ה וְאֶעֱשֶׂה לְגוֹי גָדוֹל.

ג כמו שהתבאר בהתוועדות שמחת בית השואבה שנה

ז, נדפס בנפלאות פרשת בראשית.

ד איכה רבה ג, ח.

ה תהלים עג, כה.

ו משלי י, ו.

ז שמות יא, ח.

נוסף (קודם "מקללך" ואז "אאר"). יש כאן רמז מובהק לסוד הצמצום, הנתפס בעינינו כפשוטו², ומשתלשל להיות ארור ח"ו, והוא סוד ה'שהיה' באור אין סוף ('רגע של שתיקה' לפני התחוללות הבריאה)³. "ארור" קשור ל"אר", וכן **ארור** = **אור קדמון** – הארור הוא שיקוף נפול של האור עצמו לאחר שנעשה בו צמצום. לעומת זאת, המשכת הברכה היא כאשר יש יחוד גמור של משפיע ומקבל, הנעשה בוזמנית וללא הפסק, מתוך התקשרות־הסכמה גמורה של המקבל הממשיכה אור אין סוף, וזה מה שהיה בנקודת ה"בראשית" (בריאת נקודת הזמן) בה 'נפגשו' המשפיע והמקבל.

אברהם ושרה

הברכה המושפעת דרך אברהם היא – בראש ובראשונה – עבור שרה הצדקת שאתו, אברהם הוא המשפיע ושרה מקבלת מהברכה־ברכה שלו, ועיקר הברכה הוא בהולדת יצחק משרה ("וברכתי אתה וגם נתתי ממנה לך בן"). כך גם התלמיד־המקושר המסכים עם הצדיק זוכה 'להתחתן' עם הצדיק, להיות בחינת נוקבא ואשה לצדיק, ומהם יחד נולדים תולדות. והרמז: **אברהם שרה** (= **אברם שרי**) = **והיה ברכה** ועוד **פרו ורבו!**

בפנימיות, בדרך כלל אברהם ושרה הם סוד יחוד או"א עילאין. אך יש בחינה גבוהה יותר: אברהם ושרה הם יחד פרצוף 'עתיק יומין' שבו הזכר והנקבה הם פרצוף אחד (הזכר צד הפנים והנקבה צד האחור, "דו פרצופין" למעליותא). בדרגה זו, המשפיע והמקבל הם בתוך הצדיק, הכולל בעצמו זכר ונקבה.

והנה לאברהם נאמר "כל אשר תאמר אליך שרה שמע בקלה". שרה היא בחינת התלמיד, אבל "מתלמידי יותר מכולם!" אברהם הוא

"ברכות לראש [בראשית] צדיק". בי"ת צדי"ק הוא "בית צדיק", "בית צדיקים יעמד"⁴.

אברם־אברהם

שלמות הברכה־השפעה של אברהם היא דווקא לאחר ששמו השתנה מאברם לאברהם (בסוף הפרשה), בתוספת ה' חסדים הנמשכים ליסוד⁵, כרמוז בחמשה לשונות הברכה אצלנו, "ואברכך... והיה ברכה. ואברכה מברכך... ונברכו". והנה **אברם** ועוד **והיה ברכה** = **אברהם אברהם**.

השער של **ברכה** הוא **בך**, "ונברכו בך". בכל מקום שנאמר "בך" על ה' יש שני פירושים עיקריים: "בך בעצמותך" או רמז ל-**כב** אותיות התורה ("אורייתא וקוב"ה כולא חד"). וכן "בך" שנאמר לאברהם מתפרש בשני האופנים: אור התורה שאברהם מביא לעולם, פרסום האלוקות; ועצמותו של אברהם, מה שהוא "צדיק אמת" בעצם מציאותו. וכן ההתקשרות לאברהם, "ונברכו בך", היא לשתי הבחינות הללו.

השפיע ומקבל

הצדיק הוא המשפיע, והמקושר אליו ומסכים עמו הוא המקבל. משפיע ומקבל הם שנים יחד, וכן העולם נברא ב-**ב** של **ברכה**, בי"ת רבתי ד"בראשית", "טובים השנים", ולא באל"ף בודדת ויחידה הרומזת ל"ארור", "ומקללך אאר". ה-**א** היא בדידות, כל אחד לבדו בתחושת "ארור", אך כאשר יש התקשרות אמת לצדיק אזי יוצאים מהבדידות ויש ברכה (כמובא שעד הבעש"ט הראש ישיבה היה לבד והתלמידים היו לבד⁶), כמו שנישואי איש ואשה הם ברכה. והנה הנועם אלימלך מבאר שהברכה נמשכת ממילא, בו זמנית, "ואברכה מברכך", ואילו הקללה באה לאחר הפסק, ע"י מעשה

המשך בעמ' הבא <<<

יב כמו שהתבאר בשמחת בית השואבה שנה זו, נדפס ב'נפלאות' פרשת נח.
יג כמבואר בשיחת הרבי הרש"ב, שמח"ת תער"ב, ונלמד בשיעור ב' ניסן תש"פ.

ח משלי יב, ז.
ט כמבואר בתורה אור תחילת פרשתנו.
י ראה זח"א כד, א.
יא לוח היום יום כ"ב אייר.

לאט ועמוק

המשך מהעמ' הקודם <<<

(כנ"ל), עד שהרב חוזר ומודה-מסכים לתלמידו. אברהם הוא ברכה בעצם היותו, "והיה ברכה", אבל רק שרה מבררת ש"והיה ברכה" מתקיים דווקא בה וביצחק. שרה קולטת את מה שנעלם מאברהם, השרש שלו ברדל"א (בסוד "פנימיות אמא פנימיות עתיק").

חכמה-אבא ושרה היא בינה-אמא, "בינה יתרה נתנה באשה" להבין דבר מתוך דבר ולתפוס ב"אובנתא דלבא" ("בינה לבא") מה שאברהם עצמו לא מבין במודע. הבינה של שרה מתגלה במדת ההוד שלה, "בינה עד הוד אתפשטת", בהיותה התלמיד המסכים-מודה לרב במדת ההוד

זהב שלמה

ביאורים בפירוש רש"י | פרשת לך לך

להנאתך ולטובתך

שפירש רש"י בפרשת שלח "שלח לך, לדעתך, אני איני מצוה לך אם תרצה שלח" – וכאן אי אפשר לפרש כך, שהרי ההליכה היא מצוה, ולכן מפרש רש"י שאמנם הליכה זו היא מצוה, אך היא גם "לרצונך", כיון שהיא להנאתך ולטובתך.

"לך לך" ו"שלח לך" קרובים גם בתוכן: אברהם מצווה ללכת לארץ ישראל והמרגלים נשלחו להכין את הקרקע לכניסה לארץ. בפנימיות, משה רבינו הוא קבלת השכר של אברהם אבינו, "אנכי מגן לך [רמז ל"לך לך" ו"שלח לך"] שכרך הרבה מאד" ראשי תבות **משה** (כדברי האר"י²) – אברהם קיים "לך לך" ובזכות זה נאמר למשה "שלח לך" (אלא שהמרגלים קלקלו).

נמצא ש"לך לך" היא מצוה מיוחדת הנעשית מדעתו וברצונו הגמור של אברהם, להנאתו וטובתו. אפשר לחשוב שקיום מצוה "להנאתך ולטובתך" הוא בדרגה פחותה, "שלא לשמה", אך זה נכון בדרגה נמוכה של עבד ואילו אברהם הוא בדרגת בן שאביו רוצה שתהיה לו הנאה וטובה! ואע"פ ש"מצוות לאו להנות ניתנו"³ מכל מקום יש הנאה חיובית במצוות, וכאן זהו גדר המצוה ממש, ללכת לארץ שבה תהיה הנאתך וטובתך (ולא שהמצוה היא דבר אחד והעושה 'מנצל' אותה להנאתו האישית כדבר אחר)⁴. כל

וַיֹּאמֶר ה' אֶל אַבְרָם לֵךְ לְךָ מֵאֶרֶץ
וּמְמוֹלַדְתֶּךָ וּמְבִיטָה אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר אָרְאַךָ.
לך לך להנאתך ולטובתך, ושם אעשך לגוי גדול וכאן אי אתה זוכה לבנים. ועוד שאודיע טבעך בעולם.

רש"י מפרש את הלשון "לך לך", שלכאורה צריך לומר רק "לך מארצך" וכו', ולכן מפרש ש"לך" היינו "להנאתך ולטובתך". וממשיך לפרש מהי ההנאה והטובה לאברהם בהליכה זו: שיזכה שם לבנים (ככל ההבטחות בהמשך הפרשה, בהן מתנת הארץ ובשורת הזרע כרוכות יחד), ולהודיע טבעו בעולם, כמו שנאמר בפסוק הבא "ואעשך לגוי גדול... ואגדלה שמך [דהיינו אודיע טבעך]". שינויי גרסאות: **א.** י"ג טיבך במקום טבעך. **ב.** י"ג "שתודיע טבעך בעולם" במקום "שאודיע" (שתי הגרסאות מתאימות לשני נוסחים במדרש⁵). **ג.** י"ג בסוף הדיבור "וזהו ואגדלה שמך שיצא לך טבע מוניטון בעולם". **ד.** י"ג בסוף הדיבור כאן או בפסוק הבא "הריני מוסיף אות על שמך, שעד עכשיו שמך אברם מכאן ואילך אברהם, ואברהם עולה רמ"ח כנגד איבריו של אדם".

מצוה ועצה טובה

הגור אריה פירש שלשון כגון "לך לך" משמעה בדרך כלל לרצונך ולדעת עצמך – כמו

ב ספר הליקוטים פרשת לך לך.

ג ראש השנה כח, א.

ד לכל זה ראה מעין גנים בפרשתנו. הממד הפנימי

נערך מרשימות הרב ע"י יוסף פלאי.

א ראה תנחומא ותנחומא בובר.

פירוש "טבעך"

"טבעך" אפשר לפרש כמו המושג "טבע", דהיינו טבעו המיוחד של אברהם, מדותיו ומעשיו וכו'. לפי זה טבעך הוא כמו טיבך, אלא ש"טיבך" היא לשון חכמים מורגלת, "מה טיבו של איש זה"¹, ואילו המושג טבע במשמעות תכונה וכדו' כמעט לא מופיע בלשון חז"ל².

אך אפשר לפרש "טבעך" לשון מטבע³, וכן כתב בבאר מים חיים "לשון מטבע, כמלך זה שנודע הוא וצורתו מרחוק ע"י המטבעות שלו", וכמבואר בהלכה שמלך ש"מטבעו יוצא" נחשב מלך ואם לאו אינו מלך. וכן נאמר בגמרא שלאברהם היה מטבע מיוחד⁴, ובמדרש "ואגדלה שמך, שיצא לו מוניטין בעולם" (היינו מטבע, כמו money)⁵, ויש גרסה כזו בדברי רש"י עצמו כאן. לפי זה, "טבעך" היינו שאברהם יהיה מלך הטובע מטבעות, כמו שנאמר להלן "עמק שוה הוא עמק המלך" ופירש רש"י "שהשושו שם כל האומות והמליכו את אברהם עליהם לנשיא אלהים ולקצין".

אכן, אין הכוונה רק להוצאת המטבע גופא, אלא לעצם פרסום שמו של אברהם, שם טוב בעולם, "ואגדלה שמך" (כלומר, המשמעות המקורית של "יצא טבעו" היא שמשמשים במטבעו, אך מזה נגזרת הוראה שניה: יצא שמו ושמעו).

שמו של אברהם

בכלל, עניין השם של אברהם, "ואגדלה שמך" תופס כאן מקום עיקרי – הן במובן של פרסום והן השם המיוחד של אברהם-אברהם. במיוחד לגרסה ברש"י ש"ואגדלה שמך" היינו

מצוה היא באמת "עצה טובה" (ותר"ג מצוות הן תרי"ג עיטין. עט בארמית כמו עץ בעברית, וברמי עט ר"ת עצה טובה)⁶, אך כאן – בציווי הראשון ליהודי הראשון – הדבר נאמר בפירוש: עשה את המצוה מתוך הכרה שהיא העצה הטובה ביותר עבורך, להנאתך ולטובתך.

נמצא שיש התאמה גמורה בין המצוה מצד ה' ובין הנאתו וטובתו של אברהם. כל מצוה היא "הנאתו וטובתו" של הקב"ה כביכול (שהרי "עבודה צורך גבוה", ובמצוה יש "נחת רוח לפני שאמרתי ונעשה רצוני"), וכאן המצוה היא גם הנאתו וטובתו של אברהם. זהו פשט הדברים: הנאתו וטובתו של אברהם הן שיהיה לו זרע ויצא טבעו בעולם (כדברי רש"י), וזה עצמו הנאתו וטובתו של ה' – שיצא העם הנבחר מזרע אברהם, ושאברהם יפרסם אלוקותו יתברך בעולם, שהרי זהו טיבו-טבעו של אברהם שהולך ומלמד אמונה בה', "ויקרא שם בשם ה' אל עולם"! בדרך כלל, צריך למעט בכבוד עצמו (באופן מודע) ובזה גופא להרבות בכבוד שמים, אבל לאברהם נאמר כאן שהמטרה היא להרבות בכבודו (במיוחד לגרסה "שתודיע טבעך"), כי כבודו של אברהם הוא-הוא כבוד ה', כבוד הבן הוא כבוד האב. אכן, אברהם מייצג את ה', ככתוב בהמשך "והיה ברכה" ומפרש רש"י "הברכות נתונות בידך. עד עכשיו היו בידי, ברכתי את אדם ואת נח ואותך, ומעכשיו אתה תברך את אשר תחפוץ" – ה' נותן לאברהם לייצג אותו ולהמשיך ברכות ממקור הברכה. זהו טיבו-טבעו העצמי של אברהם, "טבע הטוב להיטיב" ולברך לכל.

1 פרשת שלח. פורים לנו עמ' רסד.

2 ה מצוה עצה טובה ר"ת מעט. והנה נאמר "אתם המעט מכל העמים, שממעטין עצמכם", ויש לפרש: ממעטים עצמכם לקבל מה' יתברך מצוות שהן עצות טובות. ועוד נאמר "מעט מעט אגרשנו מפניך", ויש לדרוש: אגרשנו מפניך על ידי קיום שני מעט מצוה-עצה טובה, "לך לך" ו"שלח לך" (כמו שיתבאר שגם בזה יש מצוה ועצה יחד).

3 של"ה עשרה מאמרות.

4 כתובות פ"א מ"ח.

5 ראה נדה כ, ב "טבעא דבבל" ובהגהות יעב"ץ שם.

6 גם המושג טבע קשור למטבע כמובן, המטבע טבוע בציוור מסוים והטבע הוא התכונה הטבועה בדבר.

7 רמב"ם הלכות גזילה ואבדה פ"ה הי"ח. וראה מגילה יד, ב "לא יצא טבעך בעולם".

8 בבא קמא צז, ב.

9 בראשית רבה טל, יא. מובא בתוספות ב"ק שם.

בחסידות), וכך היחס בין טוב לרע הוא בין שמים (טוב, כמו ה"אור כי טוב") לארץ (ארעא־מלרע). והנה, החידוש של אברהם, ביחס לצדיקים שקדמו לו, הוא שפרסם אלוקות בארץ למטה, כדברי רש"י¹ שתחילה ה' היה נקרא "אלהי השמים" ורק לאחר עבודת אברהם הוא נעשה גם "אלהי הארץ", לאחר "שהרגלתי בפי הבריות" – זהו "טבעו של אברהם" לפעול את התיקון ב"עולם הטבע" התחתון. אם כן, טיב־טוב הוא בשמים, וטבע (טוב רע) הוא בשמים ובארץ יחד. והנה **טיב** אותיות **ביט** (שם קדוש בקבלה), לשון הבטה, כמו שנאמר בהמשך "הבט נא השמימה וספר הכוכבים... כה יהיה זרעך", גם כאן טיב־טוב הוא בשמים, טיבו של אברהם הוא שזרעו נמשל לכוכבי השמים. נמצא ששתי ההבטחות העיקריות שניתנו לאברהם, הזרע והארץ, הן בחינת שמים וארץ: הזרע הוא ככוכבי השמים והארץ היא ארץ כפשוטה.

יותר מזה, אפשר לפרש טבע, טוב־רע, גם ביחס לטוב ורע ממש (לא רק שמים וארץ). דהיינו "דעת טוב ורע" – ידיעת הטוב כדי לקרב בימין מקרבת, וידיעת הרע כדי לרחק בשמאל דוחה. אצל אברהם היה איזון מושלם בין הימין והשמאל (סוד ה'מתקלא'), כאשר הסדר היה כפשט הלשון "שמאל דוחה וימין מקרבת" ("סוד מרע ועשה טוב"), קודם שמאל דוחה בשבירת הפסלים של תרח אביו, ובזכות זה הגיע לימין מקרבת. הרי כל מסעו של אברהם הוא לצד ימין, דרום: עצם ההליכה מחרן לארץ ישראל היא לימין (כמו שפירש רש"י על קריאת שם בנימין), וכן בהמשך "כל מסעיו הנגבה, ללכת לדרומה של ארץ ישראל" (רש"י לפס' ט).

¹ רש"י להלן כד, ד.

הגדלת שמו מאברם לאברהם, "הריני מוסיף אות על שמך". רק כאשר השתנה שמו מאברם לאברהם יכל להוליד, כפירוש רש"י לקמן "ויוצא אותו החוצה... אברם אין לו בן אבל אברהם יש לו בן. וכן שרי לא תלד אבל שרה תלד. אני קורא לכם שם אחר וישתנה המזל", רק כאשר השתנה שמו לאברהם זכה בשלמות במתנת הארץ, ורק אז הפך ל"אב המון גוים" והתקיים בו "ואגדלה שמך".

ורמז מובהק: **לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך** = 6 פעמים **אברהם** (שהוא אברהם 'פנים ואחור'), הערך הממוצע של כל תבה! ועוד, חלק המילוי של **לך לך** (**מדף מדף**) = **אברהם**. כלומר, עיקר הטעם של "לך לך" הוא כדי שאברם יזכה להשלים את רמ"ח אבריו ולהקרא אברהם, ודוקא אז יזכה לבנים ולירושת הארץ. המושג שם שייך במיוחד לשם בן נח. והנה לקמן מפרש רש"י שהארץ נפלה בחלקו של שם (והכנעני הלך וכבש אותה ממנו), וכן מפרש ששם הוא "מלכי צדק מלך שלם" שנתן את הכהונה לאברהם ("אתה כהן לעולם") – אברהם ממשיך את שם בן נח, יורש אותו ומקבל ממנו את הארץ, הוא הופך להיות בעצמו "בעל שם", "ואגדלה שמך". כמו שאדם הראשון נתן שמות לכל הברואים, כך שם ואברהם מקבלים את כח השם.

טיב וטבע

נדרוש את שני הנוסחים ברש"י, טיב־טבעך. טיב רומז לטוב גמור, אך **טבע** הוא נוטריקון **טוב ורע**, משרש "עץ הדעת טוב ורע". כלומר, רע אינו רק במשמעות רע גמור אלא מלשון למטה, כמו "מלרע" ו"ארעא" בארמית (אלא שבאמת השרש הטוב של הרע הוא "מלרע", כמבואר

הסיפור החסידי

רבי אברהם אלימלך מקרלין | תיקון היין

רבי אברהם אלימלך פרלוב הי"ד נולד בשנת התרנ"א לאביו רבי ישראל מסטולין ולברכה שיינדל בתו של רבי דוד מזלטיפולי. בד' באדר תרפ"ב נישא לחוה בת דודו, ולאחר נישואיו נשאר להתגורר כמה שנים אצל חותנו בזלטיפולי בטרם שב עם רעייתו לסטולין. לאחר פטירת אביו ועל פי צוואתו, נתבקש על ידי החסידים למלא את מקום אביו בסטולין. הצדיק סירב, ורק לאחר לחצים מצד חותנו ומצד רבי ישראל מטשורטקוב הסכים להתמנות כאדמו"ר בקרלין. כשפלו הנאצים לעירו שהה הרבי בארץ ישראל, בה ביקר ארבע פעמים ביקורים ממושכים. כששמע זאת, ביקש לחזור לעירו כדי לעודד את היהודים שם. חסידיו ניסו לעצור בעדו, אך הרבי התעקש לחזור ולא להשאיר את חסידיו לבד. בספינה האחרונה שיצאה חזר הרבי לפולין ונרצח שם בי"ד בחשוון תש"ג.

נגרם, מחמת שנכנסו שתויי יין למקדש. והלא קשה: הרי עוד לא היו מצווים על האיסור של כניסה למקדש שתויי יין, ורק לאחר שבני אהרן נענשו ציוה הקב"ה לאהרן הכהן על האיסור! אלא, הוסיף רבינו, בני אהרן לא רצו לשתות יין סתם. ידעו הם את הסוד הטמון ביין, ורצו לתקן הדבר על פי הסוד. למעשה, היו צריכים להמתין לאביהם אהרן הכהן, והם לא חיכו ועל כן נענשו – מפני ששתו לפני הזמן.

נמצא, שתיקון היין נלקח מהכהנים וניתן לישראלים, ולכן כשישראלים שותים יין בכוונה לתקן את התיקון הנ"ל הם מתקנים גם את הפגם שפגמו בני אהרן. ובפרט אם נותן היין נותן בכוונה הנ"ל הוא מתקן את הפגם הנ"ל. לכן, הוסיף רבינו זיע"א לרבי מאיר דוד, אם תתן יין בכוונה הנ"ל זה יהיה הפועל יוצא שעל ידך יתוקן התיקון הנ"ל.

רבי מאיר דוד, שניסה בעקשנות לסחוט מרבו את סוד היין, נותר לכאורה וחצי תאוותו בידו. אמנם הוא יודע כעת כי נדב ואביהוא נכשלו בו, ולכן על החסידים לשתות יין במקומם, אך הסוד

בשהותו של רבינו בשנת תרפ"ה בעיה"ק טבריה, התאכסן בבית הרה"ח ר' אברהם ברוך לאהר ז"ל ואמר להרה"ח ר' מאיר דוד שוטלאנד ז"ל שיצא אל החסידים ויתן להם יין. שאלו ר' מאיר דוד: כמה יין לתת להם? אמר לו: תן להם רוטל יין.

ואם יבקשו שני רוטל? המשיך רמ"ד להקשות.

תן להם שנים, ענה רבינו. ומה יהיה הפועל יוצא מזה? ממשיך רמ"ד לשאול.

ענה לו רבינו זיע"א: זיי וועלין מאכין א ברכה [הם יברכו על היין].

אמר רמ"ד: זה אני יודע, אבל וואס וועט פון דעם ארויס קומען [מה יהיה הפועל יוצא מזה]? ישתו לחיים! ענה רבינו.

אמר רמ"ד שוב שגם זה הוא יודע, אבל רוצה לדעת את הפועל יוצא מזה...

אמר לו רבינו: אצל בני אהרן כתיב שמיתתם

של בני אהרן, הפורץ את הגבולות בלא לשוב ולבנותם. רבי אברהם אלימלך מסביר לו, כי לאחר מות נדב ואביהוא התפצלו התפקידים: תפקיד הכהנים הוא להתמקד ביראה ובביטול, והשתיה בשעת העבודה נעשתה לאיסור חמור. לעומתם, תפקיד הלויים והישראלים הוא לשיר ולשמוח, לצאת מגדרי העולם ולהתקרב לה'. לאחר פיצול התפקידים, מספיקה כוונתו של המוזג הירא כדי לפעול את הביטול הרצוי אצל השותה, ושמחתו של השותה לתקן ולבשם את יראתו של המוזג, העלולה להישאר קפואה וחסרת חיים. אולי משום כך, נוהגים חסידים רבים שלא למוזג לעצמם כוסית לחיים, אלא לבקש מאדם אחר שימוזג לכוסם – מלבד בשתיה של מצוה, כקידוש של שבת למשל. כאשר השתיה היא שתיה של מצווה, מאירה בה ממילא נקודת הביטול וניתן לשמוח ללא חשש, ובפרט בשבת השייכת מצד עצמה ל"מוחין דאבא", שהם הביטול. אז אם אתם קוראים את הסיפור בשבת, קחו לכם כוסית. וביום חול? תמיד טוב להתוועד ביחד... לחיים לחיים!

עצמו נשאר חתום כבקבוק חדש. בכדי להבין מעט ממנו, נפתח בפירוש הזוהר לפרשת אחרי מות. שם נאמה, כי חטא בני אהרן היה בהקדמת עבודת השמחה לעבודת היראה. פירוש דומה לזה של הרבי מקרלין מופיע שם מעט לאחר מכן, ולפיו החטא נעוץ בכך שלא התייעצו עם אביהם קודם לכן. הקשר בין הפירושים פשוט: לו היו בני אהרן מבינים את חשיבות היראה והחשש מלגשת אל האלוקים, היו מחכים ומתייעצים עם אביהם בטרם נכנסו אל הקודש בשמחה פורצת גדר. אף שהשמחה, ובפרט כזו המלווה בשתיית יין, נראית בדרך כלל כרגש גשמי ואנושי, ישנו בשמחה גם ממד של דבקות עזה מאוד, של "רצוא" ללא "שוב". אצל נדב ואביהוא גברה כל כך השמחה הזו, עד שמתו בקרבתם לפני ה' מרוב "נעימות ערבות ידידות מתיקות" (כלשון האור החיים הקדוש). היראה מרסנת את תנופת הרצוא ומזכירה לאדם להתבטל לרצון ה' ולהנכיח אותו בעולם. ר' מאיר דוד שואל שוב ושוב מה יצא משתית היין, מתוך חשש שיינם של החסידים הוא כזה

צא מעצמך

העבודה של "לך לך" היא לצאת מעצמו המדומה לו תחילה - התדמית האישית הטבעית, וכן תדמיתו האישית שעוצבה אצלו במרוצת השנים, ברדיפתו אחר הישגים גשמיים וגם רוחניים, אך הכל על מנת לגדל את עצמו בעיני עצמו ובעיני הבריות... יש לצאת מכל זה, ולראות את עצמו הפרטי כמו שהוא מושרש וכולול בכלל ישראל.

אשא עיני

לחזור לאותו המקום

"וילך למסעיו" - מפרש רש"י: בחזרתו ממצרים אברהם עבר באותם המקומות בהם עבר בירידתו למצרים, ופרע את הקפתו באכסניות. אדמו"ר הזקן אומר שאדם צריך להגיע לכל מקום פעמיים. זהו תהליך של בירור ותיקון: בפעם הראשונה האדם פועל תיקון ראשוני וכללי, במדת החסד, ובפעם השנייה הוא יורד לפרטים, בכח הגבורה, תוך בירור כל נקודה במציאות. בפעם השנייה, האדם בוחר להגיע להיכן שהשגחה הביאה אותו תחילה, וכך הופך את קשר האהבה לקשר שלם עם מחויבות.

עמודיה שבעה

מענות ותשובות

שו"ת עם הרב

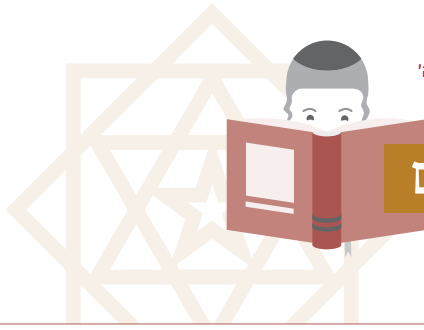
פשוטו של מקרא?

שהכלל הגדול של העיון הפנימי בתורה הוא יסוד ההתכללות, כלומר שבכל מדרגה ומדרגה קיימות כל המדרגות בפרט. יש אחד שה"פשט" אצלו טמון ברזו או בדרוש או בסוד של התורה, ודוקא זה מה שמדבר אליו אישית (אליבא דנפשיה) – זה הפשט שלי, זה מה שה' רוצה שאני אבין בתורה ושיוורה לי דרך בחיים. ממילא לא 'מפריע' לו שמה שאנשים אחרים תופסים כ'פשט' זה לגמרי לא פשוט אצלו ואף צריך עיון גדול. נמצא שהחלק של כל אחד בתורה זה ה'פשט' שלו, וקודם כל בלימודו עליו להקיף את כל התורה כולה בדרך הפשט שלו (אחר כך הוא יהיה מסוגל להרחיב את המעגלים וגם לכלול מה שאצל אחרים הוא ה'פשט'). לראיה, הנה ה"פשוטו של מקרא" (לבן חמש למקרא) של רש"י הוא רחוק מזה של ראב"ע וכו' (וכמבואר במ"א שהפשט של רש"י הוא בעולם היצירה יחסית לפשט של ראב"ע שבעולם העשיה). מי שמונח טוב אצלו כל הנ"ל לא יקשה לו לקרוא שמו"ת בתמימות וקבלת עול (שכן זו מצוה של חז"ל), תמיד יהיה שמח בחלקו (בתורה) וכמו שממשיכים להתפלל: "ותן חלקנו בתורתך... ושמח נפשנו בישועתך" (הישועה מספקות באמונה וכו').

כבר כמה שנים שיש לי קושי רב בלימוד חומש שנים מקרא ואחד תרגום, עד כדי כך שבשנה האחרונה פשוט ויתרתי על זה כדי להתמקד בדברים אחרים בלימוד תורה ובעבודת ה'. הקושי שלי הוא למצוא בדברי התורה משמעות לחיים שלי, כזו שלא מתנגשת עם פשט הכתובים. לרוב, גם אם אני מוצא ביאור שמעורר אותי, הוא לא מתיישב על הלב, כיוון שאינו הולם את הפשט. לעתים גם דרשות חז"ל על הפסוקים מעוררות אצלי את הקשיים הללו. גם בקריאת תהלים אני מוצא שקשה לי להתחבר לכל ענייני המלחמות של דוד המלך ע"ה, ולפרש את הכל כמלחמת היצר, כאמור לא מתיישב לי עם פשוטם של הכתובים. אודה מאוד לעצת הרב כיצד עליי לגשת ללימוד מקרא בצורה נכונה שתבנה אצלי את האמונה ולא חלילה להפך. אודה גם לברכת ותפילת הרב עליי.

מענה:

אנו מתפללים לה' "ותן חלקנו בתורתך", וכמבואר בתניא פרק מד שעניין זה הוא "כל חדא וחדא לפום שיעורא דיליה" (כדרשת הזוהר על הפסוק "נודע בשערים בעלה בשבתו עם זקני ארץ"). התורה נתנה לנו בפרד"ס וידוע

המדור מוקדש לזכות: החי"ל בצבאות ה'
שלום דב בער שי' וינגורט
לרגל יום ההולדת - י"ב מרחשוון

אַנְכִי וְהַיְלָדִים

המדור לילדי ישראל

דָּבָר-דָּבָר

אַלָּר אַרְכָּאָן

כְּאֶשֶׁר נוֹתְנִים לִי מְשִׁימָה, אֲנִי אוֹהֵב
שֶׁהִיא תְהִיָּה מְגֻדְרֶת, בְּמִיחָד אִם מְדַבֵּר
בְּפֶעַם הָרֵאשׁוֹנָה שֶׁאֲנִי אָמֹר לְבַצֵּעַ
אוֹתָהּ. לְמִשָּׁל, אִם אִמָּא אוֹמְרֶת לִי
לְקַפֵּץ לְמַכְלֵת וּלְהִבִּיא תְבֻנִית בִּיִצִּים,
אֲנִי מְצַפֶּה שֶׁתְּסַבִּיר לִי הֵיכֵן נִמְצְאוֹת
הַבִּיִצִּים בְּחֻנוֹת וְאֵיזָה גֹדֵל תְּבֻנִית לְבַחֵה.
אִם הָרֵב לְמִשְׁנָה קוֹבֵעַ מִבְּחֵן לְשָׁבוּעַ
הַבָּא, אֲנִי מְצַפֶּה לְדַעַת בְּאֵיזָה יוֹם יִתְקַיֵּם
הַמְּבָחָן, אֵיזָה חֻמֵּר הוּא יְכַלֵּל וְמָה טוֹב
אִם אֲדַע אֵת סוּג הַשְּׁאֵלוֹת שֶׁאֲשַׁאל.

אַבֵּל תִּתְאַרְוּ לָכֶם שֶׁהָרֵב מוֹדִיעַ לָנוּ
שֶׁהַמְּבָחָן יִתְקַיֵּם בְּשָׁבוּעַ הַבָּא. בְּאֵיזָה
יוֹם? "לֹא מְשִׁנָּה, כְּבָר תִּדְעוּ בְּעֶצְמָכֶם",
עוֹנֶה הָרֵב. וְעַל אֵיזָה חֻמֵּר? "לֹא מְשִׁנָּה,
כְּבָר תִּרְאוּ בַּמְּבָחָן". הַהוֹדְעָה וְדַאי תִּגְרַם
תְּסִיָּסָה. מָה זֹאת אוֹמְרֶת תִּדְעוּ לְבַד? אֵי
שֶׁאֲשַׁר כֶּן לְהִתְכַּוֵּן...

הַהוֹרָאָה הָרֵאשׁוֹנָה שֶׁקָּבַל אַבְרָהָם
אֲבִינוּ הִיָּתָה כְּזוֹ. צֵא לְדַרְדְּרָה! לָאוּן? "אֵל
הָאָרֶץ אֲשֶׁר אֲרָאָךְ", תִּרְאֶה כְּבָר בְּהַמְשָׁךְ...

"אֲתַנֵּךְ כָּא אֲתַנִּי?"

"אֲדָד?"

"כָּד חֲלוּבָה בְּרִיָּאָה. אֲתַנֵּךְ כָּא?"

שְׁבֵת שְׁמַחָה יְלָדִים!

לְמָה שְׁמַחָה? כֶּן תֵּאָר הָרֵב הָרֵשׁ"ב
אֵת הַפְּרָשָׁה שְׁלָנוּ: "פְּרִשְׁת לָךְ-לָךְ הִיא
הַשְּׁבוּעַ הַשְּׂמִיחַ בְּאַמֶּת. בְּכָל יוֹם מִיָּמֵי
הַשְּׁבוּעַ 'חַיִּים' עִם אַבְרָהָם אֲבִינוּ,
הָרֵאשׁוֹן שֶׁמְסַר נַפְשׁוֹ עַל פְּרִסוּם אֱלֻקוֹת
בְּעוֹלָם; וּמְסִירוֹת הַנֶּפֶשׁ שֶׁלוֹ הוֹרִישׁ
אַבְרָהָם אֲבִינוּ בִּירְשָׁה לְכָל יִשְׂרָאֵל".

אַמֵּנָם אַבְרָהָם אֲבִינוּ חֵי לְפָנֵי אֱלֹהֵי
שָׁנִים, אַבֵּל הַתּוֹרָה נִצְחִית, וְאַבְרָהָם
אֲבִינוּ נִמְצָא עִמָּנוּ גַם הַיּוֹם, בְּתוֹךְ
כָּל אֶחָד מֵאַתָּנוּ. בְּכָל אֶחָד וְאַחַת יֵשׁ
'אַבְרָהָם אֲבִינוּ קָטָן', וְכִלְנוּ יְכוּלִים
לְשָׁמַע אֵת הַקְּרִיאָה וְהַפְּקָדָה הָרֵאשׁוֹנָה
שֶׁשָּׁמַע אַבְרָהָם אֲבִינוּ מֵאֵת ה' – "לָךְ
לָךְ!"

בְּאוֹ וְנִצְטָרֵךְ בְּשְׁמַחָה אֶל אַבְרָהָם
אֲבִינוּ בְּמִסְעוֹ הָרֵאשׁוֹן.

הולכים? בספרי הקבלה והחסידות, אנו מוצאים שני פרושים שונים למלים "הארץ אשר ארצה". לפי הפרוש הראשון, הפונה היא למקום אליו אני שׂך באמת. כל יהודי הוא בנו יחדו של ה' יתברך ואליו הוא קשור בקשר שאינו נתק. נכון, לא תמיד אני זוכר אותו ולפעמים אני גם עלול להתנהג ההפך ממנו, אבל הקשר תמיד קיים. כדי שהקשר הזה יהיה גם חי, חזק ורציני, שולח ה' בכל דור את הצדיקים. הם קשורים לה' במלא הרצינות, וההנהגה שלהם משמשת עבורי דגמה חייה לקשר בריא עם ה'. אברהם יוצא לדרך גלוי האמונה.

לפי פרוש זה, הקשר שלי – עם ה' ועם הצדיק – הוא המקום האמיתי שלי, הארץ המבטחת של כל יהודי, וההליכה שלי אל המקום הזה, היא החפוש אחר הצדיק שלי וההתקשרות אליו. זוהי הליכה כלפי מעלה.

אֵל אֶרֶץ אֲשֶׁר אֲרָאָה

לפי הפרוש השני, המסע אל "הארץ אשר ארצה" יוצא בכיוון הפוך, הארץ המבטחת היא כל יהודי ויהודי, אפלו הפשוט שבפשוטים. נכון, נחמד ונעים לשבת וללמד תורה ולהתפלל, ויכול הייתי לחשב שהנה, הגעתי כבר אל המנוחה ואל הנחלה, אל הארץ המבטחת. אבל ה' קורא לנו כבר בתחלת הדרך ומסמן לנו את היעד

ואברהם קם והולך. הוא עוזב את כל המכר לו, חברים, שכנים, משפחה רחבה – ויוצא לדרך. גם כאשר מגיע אברהם לארץ ישראל הוא עדין לא יודע שהגיע ליעדו. הוא ממשיך ללכת ולהתקדם, "ויעברו אברהם בארץ", ורק כאשר הוא מגיע לטבורה של הארץ, לעיר שכם, מתגלה אליו ה' בפעם השנייה וקורא לו – זהו זה, 'בינגו'. הגעת!

אז הדבר הראשון שאני לומד הוא, שעבודת ה' פרושה להיות מוכן לצאת למסע. לא לעמוד במקום ולהשאר מי שאני, אלא להתקדם, לשנות ולהשתנות. היום נוהגים לכנות את המקום אליו התרגלתי, או את ההרגלים הקבועים שלי, בשם 'אזור הנוחות'. אז באמת, מי שרוצה להשאר תמיד באזור הנוחות שלו מזמן להיות בן נח, אבל יהודי הוא משהו אחר. יהודי מתחיל מתנועה, מהליכה למקום אחר, קדש וטוב יותר. יהודי הולך ומתקדם לקראת הגאולה!

במסע הזה, עדין לא ברור היכן בדיוק נמצא המקום אליו אמורים להגיע, יודעים בתחלה רק את הכיוון הכללי, יודעים שרוצים גאולה, אבל דבר אחד כבר בטוח – יוצאים, גם אם קשה לעזוב הכל מאחור. ולא? את זה אנו בטוחים שנגדע בהמשך.

אֵל אֶרֶץ אֲשֶׁר אֲרָאָה

מהי הארץ המבטחת אליה אנו

לְאֲבָרָהֶם? כִּי הִיִּיתִי יָכוֹל לְחַשֵּׁב,
שֶׁהִצִּיאָה לְדָרָה, לְשְׁלִיחוֹת שְׁלִי בְּחַיִּים,
צְרִיכָה לְהַעֲשׂוֹת בְּלִי שְׂיֵהִיָּה לִי מִכָּה
תַּעֲנוּג וּפִיף. הֲרִי הוֹלְכִים כִּי ה' אָמַר,
לֹא? אָבֵל ה' רוֹצֵה שְׁלִיחוֹת מְסוּג אַחֵר.
לְכָל יְהוּדֵי יֵשׁ אֶת הַתְּכוֹנוֹת הַמִּיחָדוֹת
וְהַפְּשָׁרוֹנוֹת שְׂיֵשׁ לוֹ, וְרַק לוֹ, וְזֶה אוֹמֵר
שֶׁהִשְׁלִיחוֹת הַמִּיחָדָת לוֹ תַעֲשֶׂה בְּצוּרָה
הַטּוֹבָה בְּיֹתֵר דְּוֹקָא עַל יָדוֹ.

כִּחְזוֹכֵי אִלְעִינָא?

אִז יוֹצֵא לָנוּ בְּעַצְמֵם, שֶׁבְּקִרְיָה שֶׁל
ה' אֱלֹהֵי, אֵל כָּל יְהוּדֵי, יֵשׁ דְּבָר וְהַפּוֹכּוֹ:
מִצַּד אֶחָד מִתְּחִילָה עֲבוּדָת ה' עִם יְצִיאָה
מֵעֲצָמֵי, מִהַמְּקוֹם הַמְּכֹר לִי, אֵל יַעַד רְחוּק
שְׁנֵי מִצָּא לְמַעְלָה אוֹ לְמַטָּה מִמֶּנִּי. אָבֵל
מִצַּד שְׁנֵי, אֲנִי יוֹדֵעַ שְׁדוֹקָא אוֹתָהּ יְצִיאָה
הַחֻצָּה, אֵל הַשְּׁלִיחוֹת, מְבִיאָה אוֹתִי אֵל
עֲצָמֵי פְּנִימָה, אֵל מִי שְׂאֵנִי בְּאַמְתָּ!
שְׁנֹזְכָה לְלֶכֶת אֵל הָאָרֶץ הַמְּבֹטָחָת
וְלַהֲגִיעַ אֵלֶיהָ!

שְׁבֵת שְׁלוֹם וּמְבָרָךְ!

5?

וְהַמְּטָרָה: עֲלִיךָ לְצֵאת הַחֻצָּה, לְהַפְּשִׁיל
שְׁרוּוֹלִים, לְעֶסֶק בְּעֲבוּדָה עִם הַזּוֹלָת
וְלַהֲאִיר לוֹ. אִיךָ אוֹמְרִים? "לָךְ לָךְ" זֶה
קֶצֶת לְהַתְּלַלְלָהּ...

לְפִי פְּרוּשׁ זֶה, הַחֲבוּר שְׁלִי עִם הַיְּהוּדֵי
הַפְּשׁוּט, הוּא הַמְּקוֹם הָאֲמֵתִי, הָאָרֶץ
הַמְּבֹטָחָת שְׁלִי. הַהֲלִיכָה שְׁלִי אֵל הָאָרֶץ
הַמְּבֹטָחָת, הִיא בְּעַצְמֵם הִצִּיאָה שְׁלִי
אֵל הַשְּׁלִיחוֹת שְׂיַעֲד לִי ה' בְּעוֹלָם. זֹהִי
הַלִּיכָה כְּלַפֵּי מְטָה.

כִּי אֵל עִלְעִינָא?

בְּצוּוֵי הַהֲלִיכָה לְאֲבָרָהֶם, מוֹסִיף
ה' עוֹד מְלָה חֲשׁוּבָה. לֹא סָתַם "לָךְ",
לְלֶכֶת, אֲלֵא "לָךְ לָךְ". מָה הַכּוֹנֵה?
שֶׁהַהֲלִיכָה הַזֹּה, עִם כָּל הַקְּשֵׁי הַפְּרוּךְ בָּהּ,
אֲמוּרָה לְהִיּוֹת עֲבוּרָה וְלְטוֹבָתָה. אֲתָה
אֲמַנָּם יוֹצֵא מִהַמְּקוֹם הַקּוֹדֵם, אָבֵל
בְּהֲלִיכָה הַזֹּה תַּגִּיעַ בְּסוּפוֹ שֶׁל דְּבָר אֵלֶיךָ,
אֵל עֲצָמֶךָ. אִיךָ? כְּאֲשֶׁר אָדָם מְמַלֵּא אֶת
הַיַּעוּד וְהַשְּׁלִיחוֹת שְׁלוֹ בְּחַיִּים הוּא מַגִּיעַ
אֵל מִי שֶׁהוּא בְּאַמְתָּ, אֵל עֲצָמוֹ.

לְמָה צְרִיךְ ה' לְהַדְּגִישׁ אֶת הַדְּבָר

לְאַדְתֵּי כְּלִיאוֹרָא

מֵהֶם שְׁנֵי הַפְּרוּשִׁים ל"אָרֶץ" אֵלֶיהָ הוֹלֵךְ כָּל יְהוּדֵי?

כָּל יַלְדֵי/ה שֶׁיִּפְתָּר וְנִכְנָה אֶת הַחִידָה, יִזְכֶּה בְּכַרְטִיס לְהַגְרָלָה עַל פְּרִס שָׁוֶה.

תְּשׁוּבוֹת יֵשׁ לְשִׁלַּח לְדָא"ל:

maosime@gmail.com אוֹ בְּטֵלְפוֹן 079-9211452 עַד יוֹם ב' הַקָּרוֹב

לחיות עם אברהם אבינו.

אחרי שבוע של בריאה, שהסתיימה באכזבה, ואחרי שבוע של מבול, שהסתיים בתקוה, מפציע כוכב חדש – מהשבוע אנחנו חיים עם אברהם אבינו, והעולם מתחיל להראות אחרת. אברהם, אבינו הראשון, מתחיל תהליך של שינוי כיוון ותיקון עולם ומתווה דרך לכל הדורות הבאים, כשהאור שלו הולך ומתמקד עד ליצירת עם ישראל. אמנם, "נעוץ תחלתן בסופן", ודווקא בדור האחרון עלינו לאמץ שוב את דמותו ודרכו של אברהם אבינו גם במובנן הבין-לאומי – בהבאת אורה של תורת אמת לכל בני העולם.

כל השיעורים בחוברת השבוע עוסקים בנושא הזה. בדרכו היחודית, המסדרת את מגוון הפרטים לפי מבנה פנימי שלם, משרטט לנו הרב גינזבורג שליט"א את דמותו-פרצופו של אברהם אבינו; הוא מעמיק בדמותו היחודית והדווקנית של אברהם אבינו ומלמד כיצד דווקא מתוך ההבדלה היהודית החיובית – שלא ניתן לטשטש אותה – ניתן להשפיע על כל האומות ולקרב אותן, ודווקא כך להתמודד כראוי עם אסון ההתבוללות.

כשנלמד מאברהם אבינו נוכל לברוא עולם חדש – עולם של גאולה.

מעוניין להפיץ את עלון נפלאות במקום מגוריך?

שלח דוא"ל ל: itiel@pnimi.org.il או התקשר 052-4295164

רוצה להצטרף לתפוצת המייל שלנו ולקבל את כל ההודעות והשיעורים?

שלח דוא"ל ל: itiel@pnimi.org.il

רוצה לשמוע את שיעורי וניגוני הרב? התקשר לפנימי-פון

079-9211452 או 02-5434297 – המספר פתוח לניידים כשרים

